

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer: t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetheti helyben a szerkesztő's kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik sz. alatti Trattner-Károlyi ház első emeletén, egyebütt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kivántató példányok iránt csupán a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Értesítőben mindenféle hirdetés félértékét 's pontosan és jutányosan közöltetik.

FOGLALAT. Magyarország és Erdély. (Kinevezések, előléptetések; halálozás. Országgyűlés. Budapesti napló. Törvényhatóságok: Pest, Baranya, Tolna, Somogy, Temesmegyék választó és utasító közgyűlések, horvátországi tartománygyűlés.)

Külföld. (Portugália, Spanyolország, Anglia, Franciaország, Schweiz, Olaszország.)
Értesítő.

MAGYARORSZÁG és ERDÉLY.

Ő. cs. 's ap. kir. felsége Nádasdy Mihály grófnak a főkamrási méltóságról lemondását kegyelmesen elfogadni's azzal ifj. Nádasdy Ferencz gróftól főruházni legkegyelmesebben méltóztatott.

A' nngyu m. kir. udv. kincstár a' brucki pályafőnél megürrült ideiglenes harminczadosi állomásra Bertalanffy Pál kézmárki só's harminczadivatali árszedőt alkalmazta.

A' kir. magyar tanulmányi bizottsággal egyesített budai könyvbíró főhivatalnál megürrült két állomásra Madarassy János, hevesmegyei főjegyző 's érseki lyceumi jogtanár, és Csacsák Imre, a' győri akademiában természettudományi tanár érdem-síttettek. (W. Z.)

Idősb Schedius Lajos, kir. tan., szépm. és böles. tudor, a' m. kir. tudom. egyetem tanára 's volt igazgatója, a' magyar tudós társaság tiszteleti 's több külföldi tudom. társaság tagja, több ns vármegyei bírója, hosszúság gyengékedés után, idegszélhűdés következtében, munkás életének 79dik évében, folyó november 12kén meghalálozott 's nov. 14kén a' váczútt melletti temetőben takarítatott el.

ORSZÁGGYÜLÉS. F. hó 11kén csütörtökön délután 4 óra tájban érkezett meg fels. apost. királyunk Pozsony városba, mint az országgyűlés kitűzött helyére, ő felsége a' király és császárné, Ferencz Károly, Ferencz József, Ferdinánd Károly, Albrecht és Leopold cs. kir. főherczegek kíséretében fényes udvarával; a' nép, a' helyhatóságok, katonai, egyházi 's törvényhozói kar által harangzugások 's álgudurrogások közt fogadtatva. Ő felsége 's felséges család a' primási lakba beszállván, az országgyűlési fényes küldöttség által üdvözöltetett. Estve az egész város fényesen és meglepőleg világitatott ki.

Ugyanezen délelőtti 10 órakor tartatott az első országos ülés a' rendi táblánál, melyet az ujan nevezett kir. személynök Zarka János ő mélt. velős táblamu beszéddel nyitott meg, üdvözölvén a' rrdetekt (I. Társ.) mire ősi szokás szerint az egyházi karból esztergami főkapitán követe Rudnyánszky Sámuel válaszolt. Ezután a' két táblai kölcsönös üdvözlések következtek; az alsó tábla üdvözlő küldöttségének szónoka esztergami káptalani követe Rudnyánszky Sámuel báró (I. Társ.), a' főrendi tábla küldöttségének szónoka pedig Lovics József csanádi megyés püspök voltak. Ezek bevégeztével felolvastatott a' kir. szertartási hivatal által szerkesztett, 's legfelsőbb jóváhagyással ellátott következő directorium a' másnap nov. 12kei országgyűlést megnyitó ünnepélyes intézkedés szabályról: —

Rendszabás a' Pozsonyba 1847ben hirdetett közországgyűlés-megnyitás és nádorválasztás iránt. F. eszt. szentandrás hava 7dik napjára eső, pünköst utáni 24dik vasárnapra hirdetett közországgyűlésre Pozsonyban egybegyűlt orsz. kk. és rr., ugyanazon hó 11dik napján tartandó orsz. ülésből, ő cs. 's ap. kir. Felsőöknél (kik ugyanaz nap Pozsonyba minden fényes szertartás nélkül érkezendnek meg) az őzszes kk. és rr. nevében teendő ünnepélyes tiszteletadás végett, kebelükből küldöttséget nevezendnek ki, mely szentandrás hava 12kén reggeli 8 órakor a' primási palotába menvén 's gr. Dietrichstein Móríc főkamrás bejelentése mellett meghallgatási engedelmet nyervén, ő cs. 's ap. kir. Felsőökt az egybegyűlt kk. és rr. nevében alázatosan üdvözlí 's meghíja, 's ő cs. kir. Felsőöktől kegyes feleletet vevén, alázatos tiszteletadását a' fels. Császárné és Királynénál 's a' többi jelenlevő fens. cs. kir. főhgeknél is teljesítí jelentéstétel végett az országos ülésbe viszzatér. — Az orsz. kk. és rr. a' jelentés megértése után, délelőtti 10 órakor a' primási palotában szinte megjelennek 's ő cs. 's ap. kir. Felsőöke ezalatt magányosan, ugyanazon palotai kápolna imahelyére indul, az apostoli keresztet elővivő főpap a' kápolnában az imahelyen alul foglalván helyet, a' kk. 's rr., mennyire a' kápolna szorossága engedi, részint a' kápolnába bemenendvén, hol a' sz. Lélek segedelemért isteniszolgálat fog tartatni, részint a' kisebb 's nagyobb teremben maradandván. Istenitisztelet végeztével ő cs. kir. Fels. saját szobájába tér 's ott mulat, míg az egyházi rendbeliek a' kápolnából viszzatérnek. Ezalatt a' kir. főajtónál-

lómester, idősb gr. Zichy Ferencz és helyettese, segédekkel egyetértőleg, az illető udvarbeliekkel fel fognak ügyelni, hogy a' kápolnába és palotába való ki- és bejárásnál semmi zavar ne történjék. Végre ő cs. 's ap. kir. Fels. — előtte vitelvén egy főpap által az apost. kereszt — a' nagy terembe lép 's a' mennyezet alá helyzett, posztóval bevont, három lépcsőzetű kir. széket elfoglalja, jobbra felől a' kir. szék második lépcsőjén kivont karddal kir. főlovászmester gr. Batthyány Imre, harmadik lépcsőjén pálczával gr. Dietrichstein Móríc cs. kir. főkamrás, mint főudvarmesteri helyettes, foglalndnak helyet. Alul a' terem színén jobbra gr. Vécsey Auguszt lovas vezér 's a' magyar kir. testőrsereg kapitánya, balra pedig gr. Wratislaw altábornagy, ő cs. kir. Fels. hadsegéde állandnak. Ezután m. kir. udv. kancellár gr. Apponyi György ő fels. kegyes szándékait, az ezeket tárgyazó indokokkal együtt, röviden előadja, ő cs. 's ap. kir. Fels. pedig a' Rendekekhez intézendí kegyes szavait. — Időközben az oldaltálló magyar kir. udv. tanácsos az írásba foglalt és lepecsételt kegyes kir. előadásokat az említett m. kir. udv. kancellárnak kézbesítvén, ez azokat ő cs. 's ap. kir. Felsőöke alázatosan átnyújtja, melyeket ő fels. a' nádor-kijelöléssel együtt (a' primási és nádori hivatal üresen levén) az ország bírójának átadja, egyszerűsmind az őzszes kk. 's rr. nek cs. kir. kegyelmességét kijelenti; végre az ország bírója az orsz. kk. és rr. nevében alázatos köszönetet mond, melynek végeztével ő cs. 's ap. kir. Felsőöke az ország nagyköz 's előbbkelő tisztviselői kíséretében terembe viszzavonul.

Erre az orsz. kk. és rr. az országházi terembe viszzatérnek 's a' kir. kegy. előadásoknak nyilvánosan történt felolvastatása után nádorválasztáshoz fognak, mi megtörténvén, az ujan választott nádort az ország bírója a' primási palotába vezeti, hova őt az orsz. kk. és rr. elkísérik 's a' kir. szék előtt a' teremben megállapodnak. Erre ő cs. 's ap. k. Fels. saját tereméből kilép 's előtte menvén kivont karddal a' kir. főlovászmester, kir. Felsőöke előtt, az új nádorral megáll 's őt — kegyelmes kir. jóváhagyásaért könyörögve — ő Felsőöke bemutatja; mire ő cs. kir. Felsőöke kegyesen válaszol 's a' megtörtént választást kegy. jóváhagyása kijelentésével helyesnek 's kedvesnek nyilatkoztatja, a' nádor pedig alázatos hála nyilatkozatában, ő fels. iránti hűsége 's engedelmessége zálogul életét 's vérét felajánlván, a' m. kir. udv. kancellár által az 1790ki országgyűlésen megállapított eskümintá szerint föleskettetik 's ő cs. kir. Felsőöke által hivatala pontosan leendő betöltésére intetik.

Ennek végeztével ő cs. kir. Felsőöke kir. székéről felkel, terembe viszzatér 's az orsz. kk. és rr. is szállásaikra vonulnak, másnap pedig a' nádor által ő cs. kir. Felsőöke nek egyenkint bemutattnak és szentandrás hó 14én ő cs. kir. Felsőöke által megvendégeltetnek. —

Ennek bevégeztével Jo z i p o v i c h Antal turmezei kerületi követe óvást tett azon két tag ellen, kik a' horvátországi követe széket elfoglalák, minthogy azok nem választván a' tartományi gyűlés törvényes elemei által, mint ilyenek Horvátország képviselőiül e' táblánál nem tekintelhetnek. Ezen óvára O s e g o v i c h Metell horvát követe ellen óvást nyilvánítá magyar nyelvén. Ezután a' kerület. ülés köv. két rendbeli üzenetei vétettek föl:

„Noha ugyan a' kk. és rr. az 1790ki országgyűlés iratai közt a' XLI. sz. a. foglalt hitformát épen úgy, mint az említett évben országosan egybegyűlt rendek, és pedig ugyanazon okoknál fogva kimerítőnek 's a' nádori méltóság jogaihoz és kötelességeihez teljesen alkalmazottnak nem tartják; tekintve mégis a' fenforgó körülményeket, abban, hogy a' választandó nádor a' hitet az említett forma szerint tegye le, ez alkalommal megnyugosznak; mindazáltal világosan kijelentik, hogy egy kielégítő hitforma kidolgozását 's törvény általi megalapítását jövőre nézve fentartják; szintűgy megnyugosznak a' kk. és rr. azon magyar fordításban is, mely velők a' kir. személynök által hiteles másolatban közöltetett 's foglalatban ide mellékelve vagyon. *) A' mlit.

*) **Nádori eskü.** Én N. N. esküszöm az élő Istenre, boldogságos szűz Máriára és Istennek minden szentére: hogy, mivel ő cs. és apostoli kir. Felsőöke Iső Ferdinand, ausztriai császár, Magyarország e' néven Vdik királya, kegyelmes Úram, engem Magyarország nádorává előleges kijelölés mellett történt megválasztásom után, ezen hivatal és méltóságban megerősíteni méltóztatott, én is ő fels. iránti hódolatomat, ragaszkodásomat, engedelmességemet és hűségemet nyilvánítani 's ezen reám ruházott jóert kötelezett szolgálóból magamat köteleztebbé tenni akarván, keresztyén hitemre, becsületemre 's emberségemre ígérem: hogy ő

főrendeket pedig bizodalmasan felszólítják, hogy részükrol is a' fenebbiekhez beléegyezésük által járulni sziveskedjenek. 2dik üzenet pedig ez: „Azon veszteséget, melyet az ország dicső emlékeztető József nádor elhunytával szenvedett, ki soha nem csökkenő hála és tisztelet érzelmei által kísértetve, gyakran nehéz körülmények közt, a' haza ügyét felszázadon keresztül fáradhatlan buzgalommal vezette, szavakkal kifejezni a' kk. és rr. elégtelenek. Kesergő érzelmeik enyhülését a' kk. és rr. az időtől, mely a' kisebbszerű fájdalomnak rendszerint enyhítő irt nyujtani szokott, hasztalan is várnák: mert a' tisztelet és hála iránta nem csupán a' szivben, hanem egyszersmind azon meggyőződésben gyökerezik, hogy ő e' hazának szükséges térfia volt. Hanem várják ezt a' kk. és rr. a' dicsőült nádor magyar fiától, kihez őket szintűgy nem csupán a' sziv hajlandósága, hanem azon meggyőződés is csatolja, hogy a' veszteséget, melyet atyjában keseregnek, pótolni csak ő képes. Ugyanazért a' kk. és rr. egyes akarattal elhatározták, hogy cs. kir. főhg Istvánt nádornak megválaszzák. Mivel pedig az 1608: 3. koronázás előtti törvény ő felségeknek kijelölési jogát világosan megállapítja; ámbár a' kk. és rr. legkevésbbé sem kétkelnek, hogy ő cs. k. fels. az ország rendinek kérelmét a' nélkül is kegy. teljesíteni 's a' választást megerősíteni fogja: sőt biztosan el merik mondani, hogy az események sorában a' legszerencsésebbek közzé számítják, miszerint ő fels. akaratával az ország kívánata e' tekintetben találkozik; mégis, hogy a' felség törvényes jogai iránt hódolatukat annál inkább bebizonyítsák, a' választás formájára nézve azon módot kívánják megtartatni, mely az 1790ik évben történt nádori választáskor követtetett: ugymint, hogy a' kijelölés ugyan általvétessek, de a' nélkül, hogy felbontatnék 's a' választást megtörténvén, ő fels. annak kegy. leendő megerősítése végett szokott módon megkerestessék. Egyébiránt azon alkalommal, midőn ez megtörténendik, a' kk. és rr. ő cs. kir. felségeknek jobbagyi alázattal kijelentetni kívánják azon óváukat: hogy az ország rendei által törvények 's jogaiknak minagyobb biztosítása, továbbá minden előfordulható esetben ő fels. legkegyel. királyuk előtt minél hathatósab közbenjárás, 's végre a' fejedelem és ország közti kölcsönös bizalomnak minél szorosabb kapcsolatokkal megerősítése tekintetéből e' jelen és eként lett választás, a' jövő esetekre sinormértékül ne vétessék: se pedig abból következők ne vonassanak; következőleg, hogy mind a' fels. kijelölési, mind az ország rendinek szabad választási jogait megállapító törvények minden jövendő időkre épségben tartassanak meg. — Kifejeztetni kívánják továbbá: miszerint az ország rendei nem kétkelnek, hogy valamint ő cs. kir. főhgsege a' nádori méltóság minden jogait híven megörzendi, kötelességeit pedig mindenkiben teljesítendi: úgy viszzont ő fels. által is ezen jogok gyakorlatában és kötele-

Felsőökehez minden felekezetestől távol mindenkor és mindenkiben hű és engedelmes leszek; ő Felsőöke becsületét, tekintélyét, dicsőségét, méltóságát, magasztalását és minden javát igazán, szorgalmasan 's hűségesen előmozdítani 's bármí bajait 's kárait teljes erőmből mellőzni és eltávolítani ügyeksem; senkivel oly barátságot és szövetséget, mely ő Felsőöke 's ő fels. dolgaira nézve ártalmas vagy káros lehetne, vagy az ő fels. dolgait, méltóságát, uralkodását és tekintélyét akadályozhatná, avagy csorbíthatná, nem kötök, sőt inkább bármely körülmények között, 's az események jó mind balfordulatában mindenkor őszinte és szilárd lélekkel ő Felsőöke mellett állani 's mindent elkövetni töreksem, mit ő Felsőöke díszére, dicsőségére, hasznára 's tekintélye gyarapodására szolgálódnak ismerem. Teljes erőmmel igyekszem továbbá ő fels. jóvedelmeit 's minden javait óltalmazni és gyarapítani; azokból sem magam, sem véreim, sem barátim részére ő fels. akaratja és megegyezése nélkül semmit el nem veszek, el nem tulajdonítok, sem azokra bármí szin alatt magam vagy hozzám tartozók kezét nem bocsátom. Egyébiránt ő Felsőöke után, miként jó, igaz és hű nádorhoz illik, Magyarország minden karait és rendeit, az egyháziakat szintűgy mint világiakat, a' mennyire hivatalomban áll, szabadságaik és jogaikban védeni, óltalmazni és minden jogtalanság vagy törvénybe ütköző sérelem nélkül megtartani akarom, 's ezen kívül mindazt, mi a' nádori hivatalhoz az ország erről szóló törvényei szerint tartozik vagy tartozni fog, mindenkor igazságosan, igazán és hűségesen teljesíteni és kezelni fogom. Végre mindennemű ügyekben legkisebb személyválogatás nélkül, legyen bár szegény vagy gazdag, kedvezést, szeretetet, gyűlölséget, kegyelmet könyörgést és ajándékot szóval minden indulatot, melynek reám vagy e' hivatalomra hatnia lehetne, félre téve, miként Isten és az ő igazsága szerint meggyőződve leszek, tehetésgemhöz képest jogszerű és igazítéletet, igazságot 's végrehajtást teszek Isten engem úgy segéljen, a' boldogságos szűz Mária 's Istennek minden szentei!

ségek teljesítésében a nádori méltóság minden akadályok elhárításával fentartatni s ótalmaztatni fog. A' kk. és rr. a' mélt. főrendeket bizodalmasan kéri, hogy a' fenobbiekhez megegyezésökkel járulni sziveskedjenek.

Ezek közül a' nádori esküforma iránti üzenet s határozat közegyezőssel országos megállapodássá emeltetett, de a' nádorválasztási mód iránti üzenetet ellenszólásaikkal kísérték Békés, Borsod, Heves, Somogy, Ung és Zalamegyék követei, kik a' kijelölési levél felbontását kívánták; valamint azon megyék követei is, kik nem a' Pestmegye által indítványzott 1790ki, hanem az 1796ki választásmód mellett szavaztak a' novemb. 10kei kerületi ülésben, midőn e' tárgy érdemleg vitattott, s ezen utóbbi mellett Abauj, Bihar, Esztergam, Győr, Hont, Krassó, Nógrád, Nyitra, Sáros, Soprony, Szabolcs, Zepes, Torontál, Trencsény, Zemplén, Horvátország, Jászkon kerület s Ujvidék város összesen 16 szavazat nyilatkozott. A' kijelölési levél felbontására szavazók közt S z e m e r e Bertalan borsodi követ a' candidatio nélküli választást azért sem tartá most alkalmazhatónak, mert ez esetben nem új törvényhozátról, hanem a' fenálló réginek alkalmazásáról van szó; s István főhg is inkább érzeni magát megtiszteltetve az által, ha törvény szerint választatik meg azon méltósági polozra, melyre őt szertalan közbizalom hitta meg. Kimondatván a' Pestmegye által indítványzott s mult számunkban röviden érintett választási módra a' többség elfogadása, felolvastott az 1790ki nádori esküforma.

Ugyanez napon a' főrendi táblánál is tartott ülés, melyet István főhg kir. helytartó nyitott meg a' főrendek és hallgatóság zajos éljenei közt, megnyitó beszédét s erre adott választát a' nm. szatnári püspöknek (I. Társ.) ugyszinte az alsó táblai küldöttség üdvözlét is. De az elnökséget rövid tanácskozás után, midőn az alsó táblától a' nádorválasztási kérdésben jött üzenet hozatott által, a' nm. országbírónak engedé át ő felsége, kinek elnöksége alatt a' főrendi tábla az alsó tábla megállapodását elfogadván, az eljárás conclusumá emeltetett. Szinte az e' napon tartott ülésekben nevezettek a' fénys küldöttségi tagok, kik ő felségeket s a' fels. főhgeket megérkezendésükkor az ország nevében üdvözlendik.

November 12kén, mint a' nádorválasztási napon az elébb irtuk szertartási szabályzat szerint intéztetett a' gyűlés és megnyitási ünnepély. A' főrendi táblánál regg. 9 órakor vegyes ülés tartott országbíró elnöklet alatt; melyben először is azon küldöttségnek, mely ő felségét legk. királyunkat üdvözlé, szónoka nm. Scito vszky János pécsi püspök tevő eljátról jelentését; megemlítve: mikép ő felségének k. jóakarataról a' következő kir. szavak által biztosítottának: Salutationem et invitationem DD. SS. et OO. benigno suscipimus animo; et proprio etiam desiderio nostro incitati in medium eorum mox venturi sumus, eosdemque interea etiam de gratia nostra certos, securusque reddimus. Ő felségétől a' küldöttség Keglevich János gróf főudvarmester által királyné ő felségéhez vezetettvén, következő választ nyerének: Pergrato suscipio animo salutationem Dominorum SS. et OO. regni Hungariae, quorum eximiam in Augustum Conjugem meum fidem, et in provehenda commoda publica studium propius intueri solatio mihi erit quam maximo. Velint Domini deputati committentibus suis hoc ipsum referre, illosque de peculiari meo erga eosdem et universam gentem hungaram animi affectu, ac propensione securos reddere.

Innen a' küldöttség bevezetett Ferencz Károlyhoz, s fia Ferencz Józsefhez, továbbá néhai Károly Lajos főhg fiaí Albrecht és Károly Ferdinándhoz és Rayner főhg fia Leopold ő felségeikhez, kiknek nevekben Ferencz Károly ő felsége a' szónok által tett küldöttségi üdvözlére köv. választ méltóztatott adni magyar nyelven: —

„Élénk örömmel találkozom ma ismét Magyarország szeretett rendeinek érdemes küldötteivel, kiknek tisztelgő szavai annál érzékenyebben hatnak reám, minél nyilvánosabb tanusítják ezek is az országos rendeknek, felséges urunk és az uralkodó ház iránti rendíthetlen hűségét és ragaszkodását. Fogadják önök viszont, és jelentsék tisztelt küldöiknek őszinte hajlandóságomnak kinyilatkoztatását, melyel az elfelejtetlen felséges atyám által annyira kedvelt magyar nemzethez változhatlanul vonzódom. — Legyenek meggyőződve, hogy ezen érzelmekhez képest, — melyeket az édes fiam által, e' honbani első tisztí eljárása alkalma kor ujjolag tapasztalt szivereható ragaszkodás még inkább nevelt forrón ohajtom, miszerint az isteni gondviselés, az országos rendeknek fontos hivatásukban törekvésekre, legfelsőbb áldását azon mértékben árasztja, melyben a' trón és a' haza javáért buzgó lelkeletük őket arra bizonyosan érdemesekké teendi.“

Ezen jelentés után elnök országbíró ő excja felhívá az országos rendeket ő felségénél a' primási palota tere mébe megjelenésre, hogy ott a' megnyitási ünnepélyen jelenlevén a' k. k. előadásokat, s a' nádor-kijelölési k. levelet

átvegyék. Az ünnepély bevégeztével az országos rendek további teendőik yégett a' főrendi terembe ismét visszacsereglendvén. — Összesereglendvén az orsz. rdek országbíró ő excja vezérlése alatt a' primási lakban nemsokára ő felsége is azon ünnepélyes kíséretben, mint a' szertartási szabályok érintik, a' hű magyarok közt megjelent, s az országgyűlést megnyitotta. A' k. k. előadások átadása előtt Apponyi György gr. ő excja által tartott lelkes beszédet közli mai Társalkodónk. Minek végeztével ő cs. s. ap. kir. fels. szóltat fel a' trónból következő magyar szavakka: **Itt látni Magyarországot rendezte örvendek, atyai szándékomat a' kir. előadások mutatják. Fogadják bizodalommal.** — E' kijelentésre általános lelkesedés, s minden arczról öröm mosolyga, számos ősz pilláru könyecsepek is görgedeztek a' szünni nem akarólag éljenző rendek közt; minek csilapultával országbíró ő excja tartott velős beszédet lásd mai Társalkodónkban).

Ezzel a' megnyitási ünnepély bevégeztetvén, ő fels. teremeibe, a' rr. pedig vegyes ülésbe, s nádor-választásra távoztván, a' folytatólag tartott vegyes ülésben országbíró ő excja a' k. kir. előadásokat olvastatá fel, melyek 11. pontba foglalva következő tartalmauk:

Kegyelmes királyi előadások.

Ő esászári királyi felsége országlásának kezdete óta állandóan oda irányzott atyai gondoskodásánál fogva, miszerint kedves Magyarországa és az ehhez kapcsolt részek közjava és virágzása, részszertint a' főnálló törvények szigorú megtartása, részszertint korszerű törvények hozatala által, vidorabb gyarapodást nyerjen, a' főnczímzett hű Karokat és Rendeket jelen köz országgyűlésre egybehíván kegyelmesen kívánja:

I. Hogy, midőn a' nádori hivatal dícsőült fonséges József es. kir. örökös főherczegnek, ő es. kir. felsége elfelejtethetlen kedves nagybátyjának elhunytá által megüresült, a' főnczímzett hű Karok és Rendek, az ő es. kir. felsége által az 1608 kor. el. 3dik t. cz. folytán tett kijelöléssel nádort választanak, ki törvény szerű megválasztása után — a' szokott hit letétele mellett — ő es. kir. felsége által törvényes hatósága, tekintélye és jogaiiban kegyelmesen megerősítendő leszen.

II. A' katonai élemezés és szállásozás tárgyában 1844dik évi november 10én kelt k. k. válaszbán említett, s az ide mellékelt javaslatban és hadszabályban részletesen kifejtett intézkedések tanácskozásba vétessenek, és annak eredvénye ő felsége elibe minélelőbb fölterjesztessék. —

III. A' szab. kir. városok országgyűlési jelen helyzete iránt az utóbbi országgyűlési kir. előadások 3ik pontjában említett alapos panaszoknak megszüntetése továbbra halasztható immár nem levén, — ő es. kir. felsége a' Karokat és Rendeket újabb is kegyelmesen fölcszólítottan rendelte, miszerint a' szabad kir. és bányavárosok országgyűlési szavazatainak kellő nyomatékára nézve, főnczímzett legfelsőbb szándékának megfelelővén, az alkotmányos jogok ezen köteles méltánylását, az egyházi rend, és a' szabad kerületek törvényes szavazati jogára is kiterjeszszék. —

IV. A' szab. kir. városok ok- és időszerű kifejlődését ő es. kir. felsége különös gondtal viselvén atyai szíven, a' polgári rend e' részbeni kérelmeinek méltánylatában is, a' szab. kir. és bányavárosok szerkezetének alkotmány szerű elrendezését minél előbb eszközözendő, az ide mellékelt javaslatot a' Karokkal és Rendekkel öly végböl rendelte kegyelmesen közölnetni, hogy az országgyűlési tanácsok az ő nagyfontosságú tárgy iránt ez által is siettetvén, az e' részben kitűzött köz-célé mihamarább elérthessék. —

V. A' nemesi fekvő birtok biztonságának s az ezáltal lényegesen föltételezett magánhitelnek érdekében áll, hogy a' birtokszerzés s átruházás körüli törvények kellő óvatossággal módosítatván, az e' tekintetbeni perlekedés szinte akép szabályoztassék, telekkönyvek létrehozassanak, s ezen intézkedések foganaosítására állandó megyei törvényszékek alkottassanak. A' minek is előmozdítása végett, ő es. kir. felsége az ide rekesztett javaslatokat a' KK. és RR. tanácskozása alá adván, egyszersmind a' mult országgyűlési k. k. előadások 6dik pontjára hivatozik.

VI. Az urbéri jobbágyoknak örökösültségi szabadsága törvény által ugyan kimondva, de az azzal éltetés több nehézséggel öszszeköve levén, ő es. kir. felsége a' törvény czélja általánosb elérésének könnyítése végett kegy. ohajja, hogy a' KK. és RR. még ez országgyűlés folyama alatt öly törvényjavaslatot terjeszsenek ő es. kir. felsége kegyelmes jóváhagyása alá, mely a' főnczímzett czélt a' főnálló törvényekből származó akadályok elhárítása mellett, a' méltányossággal és a' tulajdoni jog tiszteletével öszszhangzába hozza.

VII. A' bel-kereskedés és mü-ipar fölvirágoztatása iránt ő es. kir. felsége mit sem ohajt inkább, mint, hogy a' kormánya alatt ö minden népeinek boldogságára egyiránt irányzott atyai szándékához képest, Magyarország és az ausztriai tartományok közötti kereskedési viszonyok kölcsön-használattal rendeztessenek el; egyszersmind pedig népeinek kereskedési érintkezései a' jelenleg — egyedül a' parancsoló szükség miatt — főnálló akadályoktól fölzsabadítottassanak. Ezen czél eléréséhez ő es. kir. felsége legmagasabb meggyőződése szerint mi sem vezethet biztosabb sikerrel, mint a' Magyarország és az ausztriai tartományok között főnálló vámvonalka megszüntetése, mely intézkedésnek életbeléptetése azonban valamint a' vele kapcsolatban álló számos viszonynál fogva a' KK. és RR. alkotmány szerű közremunkálását, ugy szinte annak az ausztr.

örökös tartományok állapotára és a' kinstár jövedelmeire való élénk visszahátasánál fogva minden részről a' legérettebb megfontolást kívánja. Ennek nyomán ő es. s. kir. felsége a' Karokat és Rendeket fölcszólítottáknak rendelte, hogy az ezen üdvös eredvényhez legalkalmasb-ban vezethető módok fölött tanácskozzanak és e' tekintetbeni megállapodásukat fölterjeszteni siessenek, miszerint ő felsége, valamint már eleve méltóztatott elrendelni, hogy a' magyar kereskedés forgalmát tárgyazó hivatalos kimutatások a' Karokkal és RR. közöltessenek: ugy a' tanácskozások kifejlődésétől föltelezett további segédeszközökről idejében gondoskodhassék; hogy ekkép ezen nagy fontosságú tárgynak minden oldalról körülményes fölvilágosítása után, a' főnczímzett kölcsönös érdekeknek megfelelő törvények alkottathassanak s illelőleg intézkedések tétethessenek.

VIII. Az ország kereskedelmi állapotának ohajtott gyarapítására intézett bármily üdvös törekvések alkalmas közlekedési eszközök hiányában sikeresek nem lehetvén, ő es. kir. felsége, — hogy az e' végre megkívántató adatok és előmunkálatok egybe gyűjtésével a' főnczímzett kérdések megoldását előkészíthesse és lehetővé tegye, — királyi helytartótanácsa kebelében egy közlekedési osztály fölállítatását megrendeli s a' mellett a' legfontosabb magán-vállalatokat is, nevezetesen: a' középponti vasut építtetését, legmagasabb kinstára általi tetemesgyarmolításával, és a' Tiszaszabályozó társulat hazafui törekvéseit is, jelentékes segedelmezéssel elősegíteni méltóztatott. Ez által tehát az anyagi javítások mezején is atyai szándékának újabb bizonyosságát adván, a' Karokat és RR. kegy. fölcszólítottan rendelte, miszerint — figyelmeztve a' lefolyt években közlekedési eszközök hiánya miatt is — az ország egyes részeiben mutatkozott inségre, a' mult or. gyűlésen az országos közszükségek miképi fedezése tárgyában megkezdett tanácskozások fonlát ismét fölfovtván, mind — az országgazdasági szempontból öly fontos következtetésű tiszaszabályozási vállalat hasznos eredvényei biztosításáról, mind a' többi országos közlekedési eszközökről, melyek közt a' fumei vasutnak kamabiztosítási engedélyezése iránt a' mult országgyűlésből fölterjesztett fölírásban sem az építés körüli költségvetések és elődolgozatok föl nem terjesztettek, sem azon forrás, melyből a' kamabiztosítandók lennének, ki nem jelölöttek — bővebben tanácskozzanak, és midőn az említett közlekedési osztály már is kegy. oda utasított, hogy a' mennyiben a' KK. és RR. e' részben az országgyűlés elnökéhez fordulandnak, az eddigelé megszerzethetett adatokat s fölvilágosításokat előterjeszszék, — öly javaslatokat készíteni ne készenek, melyek egyttal az 1802: 30ik t. cz. által is szükségesnek elismert országos pénzalap mikénti alapítására kiterjedjenek.

IX. Ő es. kir. felsége az 1836 eszt. 21dik t. czikk. teljes végrehajtását szükségesképp megelőző előmunkálatok s tárgyalásoknak eddigi eredvényét, az ide rekesztett javaslatokban, öly kegy. fölcszólítás mellett közölnetli a' hű KK. és Rendekkel, hogy mivel azon nehézségekben fölül, melyek a' főnczímzett esztendei 21dik t. czikkely végrehajtását környezik, az erdélyországi Rendeknek ő es. kir. felsége elibe már többször és most újabban terjesztett kérelmei, és magoknak az illelő törvényhatóságoknak Erdélyországgal jelen kapcsolatukban tovább is leendő meghagyatásuk iránti élénk ohajtasuknak nyomatéka, a' törvényhozás figyelmét nagyobb mértékben igényli; a' KK. és RR. e' tárgy fölötti tanácskozásukban az ez iránt főnczímzett minden körülményeket méltányos tekintetbe vegyék.

X. A' mit ő es. kir. felsége az ország Karainak és Rendeinek már 1844ik évi kegyes előadásában előterjesztett, hogy t. i. az 1840ki 5. t. cz. által a' büntető törvénykönyv és javító rendszer kidolgozására kiküldött országos választvány munkálata nyomán, törvényjavaslatot készítsenek, az jelenleg még sürgetősb szükségé vált. Reményli tehát ő es. kir. felsége, — miután a' büntetőrendszer tárgyában a' mult országgyűlésből fölterjesztett fölírásukra addig kimerítő kegyes választ nem adhat, míg a' Karok és Rendek a' büntetések fajja és a' büntető hatóságok kik általi gyakorolhatása iránti nézetekben meg nem állapodnak — a' büntető törvénykönyv első és második részeinek is legfelsőbb jóváhagyása alá leendő terjesztésével kési nem fognak.

XI. Az 1843ki királyi előadások 8ik pontjának nyomán ő es. kir. felsége kegyelmesen kívánja: hogy miután az országos pénztrá megfogyatkozott állapota miatt, ő es. kir. főherczegségének, az ország boldogult nádorának közbevetésére, kamarai kinstárából eddig 528,566 ezüst és 24,313 váltó forint előlegeztetett, legfelsőbb kinstára pedig a' közállodalom annyiféle s öly sok költséggel terheltetvén, ez öszveget nem nélkülözhetné, annak a' kir. kinstárba mi hamarabb eszközözendő visszafizetéséről gondoskodjanak.

Es ezek azok, miket ő es. kir. felsége a' hű Karoknak és RR-nek előterjeszteni parancsoltt, kegyelmesen várván, hogy az országosan egybegyűlt KK. és RR. a' kellő rend és mérséklet megtartásáról s az illelők véleményi és szavazati szabadságának minden külső beavatkozás és a' mult országgyűlésen tapasztalt sajnos jelenetek elleni teljes biztosításáról, hathatósan gondoskodni fognak. — Egyébiránt ő es. kir. apost. felsége, ugyanazon Karokhoz és Rendekhez es. kir. kegyelmével kegyelmesen s állandóan hajlandó marad. Ő es. kir. és apost. kir. felsége által. Pozsonyban, szentandrás hó 11én 1847. Zsedényi Eduard, m. k.

Az előadásokhoz csatolt törvényjavaslatok / — III/ig felolvasottakul tekintettek, minthogy elnöki ígérlet nyomán kinyomatásuk azonnal megrendeltetett. Megemlité tovább elnökölő országbíró ő excja, mikép az előadásokkal átnyújtott azon kk. levél is, melyben a' nádori méltóságra kije-

löltek fog... állapodás... bizalom... egyhangu... mes élje... nemzeti... zat ország... István fő... ben ő fels... tatandó... ő fels... tott nádor... beszédét... választást... lasztást... Err... letévén sz... lával fog... szág bizo... gyekezett... méltóság... ban, mell... örvendet... tását, mo... nádori lel... választó... atya ny... örömhang... a' nap ör... V a... vélházak... Sok az el... sincs oles... n a k, me... forintot h... egyetlen... A' diderg... szállóra, t... elragadvá... A' v e n d... sehol kön... k e l l e n e... h a u s h e... a' pénztele... behozta va... denitt par... a' forgalor... zén. E' pío... vagy tán r... folytat sz... kat födöz... alatt eset... napi rend... sár ellen n... kiáltozzák... Hej! pedig... uránk anny... airmék n... naszt elha... A' bu... a' londoni... riak a' pes... alapítóján... A' budai t... ben, és se... pestin kif... is. Különb... vatalnok... nyasabb... is: és így... budarak h... a' befizeté... az illelők... Tanc... hoszszu v... lanul azon... nálhassan... megint ké... nek neve... kettő Szól... munk szer... az elsőn... lennének... A' P... fuvalkodá... dósan me... vésznök, o... tudjuk, ho... nagypiac... landók, —... dóinek. — A' f... gyanácsok... az angol... szállította... párt ezret... lárda k' s... ket huzatá... vagy foga... sége, csak... lére untig

löltek foglaltatnak; ezt a rr. a' már megtörtént orsz. megállapodás nyomán felbontatlanul hagyva, a' helyett a' közbizalom és szeretet nagy férfiát István cs. kir. főgég egyhangulag nádornak kiáltják ki. E' kijelentésre egyetemes éljen harsogott minden ajakról, melyben az osztatlan nemzeti bizalom nagyszerű nyilatkozata volt. Ezen nyilatkozat országos végzésül tekintetvén ő exlja az ünnep hőséhez István főgéghez indult, őt az országos egyetemi rr. kíséretében ő felségének megerősítés 's fölesketés végett bemutatandó.

Ő felsége elibe érvén az országos rr. az ujan választott nádor országbíró ő exlja által bemutatott (e' tárgyú beszédét közli mai Társalkodónk) mire ő felsége a' nádorválasztást következő magyar szavakkal erősít meg: **E' választást királyi hatalommal örömet megerősitem.**

Erre főg István Magyarország nádora az esküt letévén szólt: miszerint a' legmélyebb jobbágyi hódolás és hálával fogadja a' megerősítést azon hivatalban, melyre az ország bizodalma által megválasztott; rajta lesz minden igyekezettel, hogy azon kötelességeknek, melyek a' nádori méltósággal járnak, megfelelhessen. Végezetül három szóban, mely rövid ugyan, de országszerte mindenütt a' legörvendetesb viszhangra talál, fejezi ki a' nemzet közohajtását, mondván: **éljen a' király!** (zajos éljen). — E' nádori lelkes beszédre ő felsége szinte magyarul e' szót választotta: **Kedves öcsém! kövesse hivatalában édes atyja nyomdokait.** — Ezután ő felsége a' rr. lelkesült örömhangjai közt teremébe vonulván, az országos rendek a' nap örömei's borostyánitól környezve szállásaikra tértek.

BUDAPESTI NAPLÓ.

Vásár van! Az utcák, piacok, vendéglők, kávéházak alig fogadhatják be a' hullámzó embertömeget. Sok az eladó, — kevés a' vevő, a' pénz drága, az árúknak sincs olosóság. Legjobb keresetük van a' fogadóknak, mert meglehetősen szarolnak, el elkérve pár pengő forintot holmi pénzszesz zugát, melyben a' vidéki ember egyetlen éji alig buzhat ki, gyertyával fűtött kályhája mellett. A' didergés azonban egy jótékonyággal van az illy árva szállóra, t. i. a' poloskák békét hagy neki a' hidegben, — elragadván más részről tőle a' vértanuság koszoruját. A' vendéglők is zsebelik a' pénzt; az ezres bankjegyeket sehol könnyebben nem váltják föl, — mint épen az Oberek ellen uraknál. Ezekből válnak aztán Pestnek nagyhasu hauserjei, kik finom butaságukban csak úgy litymálják a' pénztelen értelmiséget. És ezek mozgassák majd census behoztával a' haladás kerekét! — A' pénz szükéről mindenütt panaszkodnak, csak a' kártyabarlangokban nem, hol a' forgalom élénkebb, mint akármely világkereskedelmi börtén. E' piócafaj most is él, — a' rendőség nem bírja kiirtani, vagy tan nem is akarja. Kár is volna éretük. — A' tolvajok folyást szaporodnak — újabb meg újabb kereseti forrásokat fődzőzve föl. A' lapok egész litánát közlenek az e' vásár alatt esett lopásokról. Boltfeltörés, sátorrablás, zseburítás napi rendűek. Az elfogatások pedig rendkívüliek. — A' vásár ellen mászáros uraimék is panaszkodnak: „nincs marha“ kiáltozzák, „föl kell emelni a' husárát“ veti utána logikájok. Hej! pedig bár ne volna annyi marha, legalább nem látnánk annyi szarvakat az életben, mint jelenleg. Mászáros uraimék is okosabban cselekvének, ha e' „marha“ féle panaszt elhallgatják vala. —

A' budai takarékpénztár alapító intézetet alapítand, a' londoni életbiztosítók mintája szerint. E' végett a' fejezvériak a' pesti keresék meg, de úgy látszik, hogy nagyérdemű alapítóján kívül mindedig nem sokat törődnek a' dologgal. A' budai takarékpénztár hatalmas versenyző a' pesti ellenében, és semmi alkalmat nem hogy használatlanul, hogy a' pestin kifogjon, 's így azt megelőzze; mint im ez alkalommal is. Különben is, mint hallók, a' pestitől sokat elidegenit a' hivatalnokai sértő bánásmód, míg ellenben a' budánál a' legnyájásabb elfogadásban részesülhet a' legutolsó napszámos is: és így inkább oda viszi megtakarított huszáskát. Aztán a' budának hamarabb adnak kamatot, 's mindennap elfogadják a' befizetéseket. Igen kívánatos, hogy nyissák föl szemeket az illetők 's minél előbb segítsenek e' hiányokon.

Táncmestereink, miután az első magyar társas táncot hoszsu vajudással, nagy sokára kiálták, azóta szakadatlanul azon török fejüket, hogy mennél többet 's újbbat csinálhassanak, elegend teerdők a' követelő bokáknak. Most megint két illy táncvezet szaporodott a' lábtudomány. Egyiknek neve: „nép öröme“, másiké „székely csoportos“, mindkettő Szőlősytól. — Kiket nem táncoltat az inség, hiedelmünk szerint majd csoportosan káncnak mindkettőn, kivált az elsón, ha t. i. a' nép örömevel végkép oda lejtethők lennének a' nép bajai.

A' P. Z. ban egy valaki Albonit és Lind Jennyt nagy föl-fuvalkodásával az ő keble viszhangjának — lehorolja 's tudósan megmutatni ügyekszik, hogy az illetők nem is művésznők, csupán amolyan kalandorféle ámitók. Hanem hisz, tudjuk, honnan fű a' szél. Léptek volna fel a' legyalázottak a' nagypiaczi frescobódében, — tüstint isteniékké levének válandók, — hasábjain az ő germanság keményszivű védők. —

A' fogatlanok örömeire irhatjuk, hogy ezentul ugyancsak szép emberi fogakra tehetnek szert. Mert az angol orvosok Ausztráliából néhány láda emberfogat szállítottak Londonba, honnan miénk is rendelhetnek egy pár ezret. Mondják, hogy az ausztráliai fogak fehérek és szárdak 's holmi esecsebecsért épen a' legegészségesbeget huzaták ki, — hogy Európa arszlánainak odvas fogakat vagy fogatlan szájakat kijavítsák. Kinek tehát fogra van szüksege, csak Londonba siessen. — Egy pár hét ez ut megtevére untig elég, miután a' vashálózat jótékonyágánál fogva

már most Pozsonyban Párizsig 4 nap alatt eljuthatni, — onnan pedig Londonba röpülni annyi, mint reá magát. elszánni A' cholera folyvást közeledik, — már Oroszországban táboroz, pedig, mint tudjuk, a' kozákok igen gyorsan elhozhatják, mert Párizs bevételkor is ők voltak elsők — a' falak körül. A' távol ellenségéből szeretnek tréfát űzni lapjaink, pedig hozzánk érkeztek ők szeppennének meg legelőbb. Probatum est.

Fiatall iróink szépeny munkásságban vannak; majd mindenik valami újat és nagyszerűt irand. Petőfi nagy népkölteményen dolgozik; — Arany János „Toldy buját“ adja ki versekben, — Vahot Imre pedig „Országgyűlési Almanach“-jának folytatása végett időz Pozsonyban, a' követek és förendi szónokok jellemzésére szükseges adatokat gyűjtögetvén. Ez érdekes politikai, historiai és szépirodalmi munka legjelesb iróink közremunkálásával új év után rövid időn olvasható leend. Jókai y beszélggyűteménye is elhagyta már a' sajtót, melyből igen sok élet meríthet a' szépirodalom kedvelője.

A' Kisfaludy-társaság pályakérdéseire a' művek e' hónap 20-ig volnának beadandók. Figyelmeztetjük erre a' pályázni akarókat, hogy el ne késsenek 's így ki ne maradjanak.

TÖRVÉNYHATÓSÁGOK.

PESTMEGYÉNEK évnegyedes utolsó közgyűlése folyó hó 16-án nyitvatván meg főispánhelyettesi elnöklet alatt, egyéb nevezetes tárgyak közt olvastatott az october 18-ai követválasztás eredményéről jelentés, melyben első aljegyző B. E. tisztelekű nyilatkozata is érintetvén, az a' közvélemény által ószinte éljenekkel kísértetett. Majd olvastatott Nagy István főjegyző hivataláról lemondása, minthogy időközben váltófeltörvényszéki ülnökül választott; e' lemondó levél követeztében a' rr. a' főjegyzői állomásra egyhangulag Balla Endre eddigi aljegyzőt; ennek helyébe Rákóczy János m. aljegyzőt, 's m. aljegyzői tisztre Simoncsics Jánost, 's ennek helyére Hajós József és Jankovich Gy. tisztlb. aljegyzőket jelölték ki azon hozzátétellel: hogy az első már huzamosabb idő óta szolgálja e' megyét. Ugyanez alkalommal Zlinszky János közp. fősbíró a' követté választott első alispán ilyen minőségű hivatalába helyettesítettet. Bővebben jövő számunk.

A' BARÁNYAMEGYEI KÖVETUTASÍTÁSOK. 1) Az országgyűlési tanácskozást megelőzőleg tisztelkedjenek követurak a' megye nevében cs. kir. főg István kir. helytartó ő fenségénél 's országbíró ő nagyméltóságánál, ezután kir. személynök ő mélt. meghitelező levelüket bemutatván a' többi nm. zászlós urnál is. **2)** Mult országgyűlés alatt az alsó tábla által megkezdett követigazolási ügybe a' követek ne bocsátkozzanak, magokat annak bíraskodása alá ne vessék, sőt ellene, mint a' helyhatóságok municipális jogait sértő eljárás ellen nyilatkozzanak. **3)** Orsz. ülésben az alsó tábla magát rendszeresítvén követurak szokott törvényes helyeiket foglalják el 's azt hogy ő fels. azon atyáskodó kegyelmeért, miszerint az országgyűlés kellő törvényes időbeni megtartásával ősi alkotványunkhoz ragaszkodását, hű nemzete iránti szeretetét 's kir. legmagasb kegyelmét ismét éreztetni kegyeskedett, a' nemzetnek hódoló tisztelet mellett hálás köszönete nyilvánításáért, eszközleni iparkodjanak. **4)** Tanácskozás egyik legfőbb kelleke a' szó-lásszabadság levén, követuraknak kötelességül tétetik: miszerint azt bármiféleképp korlátoztatni ne engedjék, ugyanazért netalán előfordulandó alkalommal, vagy ha ez más megye által indítványoztatnék, erélyesen működjenek: hogy a' hallgatóság legkissebb zavart se tehessen 's a' követek nyilatkozását ne akasztassa meg. **5)** Tanácskozások kezdetén követurak oda utasittatnak, hogy miután a' kk. és rr. meggyőződők arról, miszerint ő fels. korszper előterjesztésekkel lépend föl az 1655: 49. és 1723: 7dik tezikkek megtartatván, minden a' tanácskozást huzamosb időre terjesztő indítvány mellőztessék 's az 1790: 13. t. cikk rendelete szerint a' k. előadások azonnal vétessenek föl 's ezek folytán kötelességül tétetik: miszerint a' k. k. előadásokat, minthogy azok a' meghívó levél mellett meg nem küldettek, szükseges utasítás-adhatásul azonnal küldjék meg. **6)** Örök hálára köteleztvén e' megyei rr. elhunyt cs. kir. főg József országunk hön szeretet nádorának a' magyar nemzethez hű ragaszkodta 's hazánk fölvirágzása érdekében tanusított fáradhatlan működése, hogy illy nagy férfinak emléke a' késő maradékot is háláérzésre gerjesztve, az utókorban is kegyeletet é b r e s z t ő ereklékint fentartassék, — számtalan érdemeit külön t. cikkben örökíttetni ohajlják 's ennek sikerteljes eszközletét követuraknak legfőbb teendőjé közé sorolják. **7)** Örvendetes tudomásukra jutván a' rrnek elhunyt dicső eml. József nádor fiának cs. kir. főg. István ő fens. magyar kir. helytartóvá lett kinevezetése, a' megörült nádori méltóságra is őt, kiben a' nemzet legszebb reményei egyesülvén 's kiben elhunyt atyjának országunk felett lebegő 's áldáskint tündökölve élő erényei, munkássága, 's nemzetünközi hű ragaszkodása kedves hazánk felvirágzásának leghatalmasb tényezőjét 's legbuzgóbb gyámolát előre is már biztosan szemléltetik, közakarattal a' kijelölést magában foglaló k. k. leirat felbontása előtt, a-

zonban mégis minden ebből eredhelő következtetés nélkül kívánják megválasztatni. **8)** A' bányák ügyében szerkesztett t. javaslat már mult országgyűlésről kir. jóváhagyás alá levén terjesztve, az arra adandó választ 's a' javaslatnak törvénybe igtatását szorgalmazták, különös figyelmet fordítván a' bányavám (urbura) iránti pontra, melynek kedvező eldöntésétől függ a' bányamivelés főpontra leendő emeltetése. **9)** A' katonai élelmezés tárgyában mult országgyűlésből 1844. nov. 5-től kelt fölírásra érkezett válszban megnyugodván, az abban tett kegyes ígéretek törvénybe igtatatni iparkodjanak; mi azonban egy millió pengő forintnyi évenkénti váltástól illeti, ezt a' felírásban kifejezett elvek szerint vállalják el 's csak azon esetben, ha az nem fogadtatnék el, járuljanak a' nemzet által leendő jótállás kötelezéséhez, oly értelemben mindazáltal, hogy ezen üzletnek minden más adó előtti letételét igérvén, a' jótállás más adóra ki ne terjesztessék 's az abból következtethető terhek viselésére minden hatóság külön magáért, nem pedig egyetemben az egész ország köteleztessék. Ez ügy tárgyalásakor egyszersmind azt kívívni törekedjenek: hogy a' katonaság nem az orsz. választvány javaslatokint, hanem aránylag az ország minden hatóságában osztassék fel, minthogy ezt helybeli érdekeken fölül, még a' közbátorság tekintélye is igényli. (Folyt. köv.)

TOLNAMEGYE. October 12-ik napjára volt, mint megírám, követválasztó közgyűlésünk. Megyénkben a' conservativ szellem határoz, az ellenzék néma szerepet játszik. 'S habár az ellenzéknek némellykor felfeltűnő bimbaji leszakítva, tökéletes fejlődésükre még reményt sem nyujtanak, a' conservativok mind a' mellett féltékenyek 's alkalmasint hiveiknek elpártolásától tartanak, mert volt országgyűlési követünk P. M. elveitől, és így személyétől is eltért megyénkben a' mint keresztül Baranyába utazott, már is a' voks nagyobb cursust nyerve szinte 5 pengő flra emelkedett. — Valóban szükseges is ott az aggodalom, hol a' bizodalmat pénzen kell megvásárolni; és pedig oly megrádrágán, hogy annak árát az elért cél alig pótolja. — És ezen szempontból mondhatjuk e' megyénket valódi conservativnek? — Oly választásnál, hol az ellenzék egy fillért sem költ, hol ellenzékű alakban az ablakon bárki ismét fejét sem meri kidugni, annál kevésbbé annak tanját élő szóval vagy tettel hitegetni, ottan a' conservativ tant a' csábító pénz varázsereje idézi elő. — A' Budapesti Híradó tehát hasztalan ülli diadalát, mert illy körülmények között, hol a' mintegy 700 főre menő nemesség meggyőződése ezrekbe került, ott csak azt tudom következtetni, hogy az így megvásárlott voksok csak pénzre conservativok. — 'S azért noha nehéznek látszott ezen feladat, még is igen könnyű volt megmutatni azt, hogy megyénkben a' meggyőződés az ellenzékű szellemben rejlik ugyan, hanem ennek eltávoztatására a' pénzkötelezettség használtatik. — Főispáni elnöklet alatt a' választás az udvarban történt néhányan kivül csupán nyers erő hozzájárultával, e' között is 50 egyeden fölül megvesztegethetlen — B. I. volt országgyűlési követet kiáltozta lelkesen, minthogy ennek ellenzésével a' roppant többség ellenében csak félórai idő után következhetett az elnöki kijelentés, mely szerint már közölt követünk választattak meg. — Az intelligencia pedig ezen jelenetnek az emelethen körös körül részvétlen hideg nézője volt, 's ezek után méltán irhatom, sőt a' vásárlott erőnek széként lengedező szavaiból tudom, hogy titkos szavazat esetén az ellenzéknek egyetlen egy tágítás nélkül folyton küzdő tagja B. I. választott volna meg, de nem is történt volna másképp, mit azon körülmény is kétségtelenit, hogy a' nyers erőnek roppant tömegét irásban feltett és pénzzel spēkelt szerződéssel kellett lekötölni. — Illy erőtetett diadalnak én nem örülök 's e' valóban drágán megvásárlott, és még is jég hideg választás után a' megye teremébe haladtunk, hol a' választottság által kidolgozott utasítás olvastatott fel. Felolvasás előtt közhatározattá vált, hogy előbb az utasítás egész terjedelmében olvastassék fel, mi után mindenkinék szabadságában álland pontonként a' tárgyhöz szólan, — mely határozatra támaszkodva B. I. jogával élni kívánván, az előleg fölveendő kir. előadások mellé a' sérelmeket is csatolni akarta, eddig csak kihallgatott, de midőn a' só fel-emelt árára tért által, már szóhoz nem juthatott és „maradjon a' szerkezet“ kiáltozás után a' végzés kimondatott. — István főg üdvözlétére küldött választottság jelentése után főispánunk üdvözlő beszéde kinyomatni határozatott. Forster Károly főügyész mint megválasztott követnek megyei hivatala ellátására Barbacsy Elek t. alügyész helyettesített, 's egyszersmind tiszteletbeli főügyési czimet nyert. —

Rendes levelező.

SOMOGY. A' kir. meghívó-levél megérkezte 's ennek következtében a' követválasztási gyűlés oct. 18-ikrai határozatának köröztetése után is még több időig a' követválasztást illetőleg az ellenzék részéről hallgatás volt nálunk, azon inkább magánykürü mozgalom is, mely a' curialis nemesség közt észrevehető volt, politikai színezet nélkülnek

mutalkozott, míg gr. Z. János october 14kén K. V. urhoz kültatából megérkezvén, miután a tisztelt grófnak követválasztás tekintetében felhívása némely barátinál, kik-től várt — vizshangra nem talált — kezét fogtak, és ellen-zéki követekül Szegedy Sándor Somogyinak már egy országyűlésen megelégtetésre működött követét, — és Inkey Zsigmond urat kijelölték, és így lőnek K. V. vezérlete alatt 's a' mult tisztujtáskor is győztes pártnak kitűzöttéi a' mondottak; az ellenfélnek pedig S. A. első alispán és Tallián János tisztí főügyvéd urak. Bár az előbbiek körüli meg-állapodás és választási idő közt alig volt egy pár nap, még is 17én este Kaposvárott oly nagyszámu nemesség jelent meg a' megye külön részeiből, hogy az ellenfél embereinek amazokhoz körülbelül négyszeres aránybanállásánál fogva a' többség Szegedy Inkey mellett bárki által is kivethető volt. Másnap vagy is 18án reggel a' megyeház udvarában e' végre kitűzött helyen mind két fél, egymástól azonban külön válva, helyet foglalt, — egy óra mulva leérkezett főispán ó mga által pedig a' gyűlés megnyitván elkezdődtek mind két részről a' felkiáltások, mely közben az ellenfél egyik kijelöltje S. A. leköszönvén, főispán ur Szegedyt egyik követ nek kinevezte — Inkey és T. közt a' választás — ámbár az elsőre a' többség szinte bizonyos volt — szavazás útjára hocsátatott, de S. J. emberei alig végzék, a' másikké pedig kezdék a' szavazást, már is T. I. lelépett, és így Inkey Zsigmond követnek elnökileg kimondatott. — 19én a' kir. meghívó-levélnék tegnapi bizonyos körülményénél fogva elmaradt kihirdetése után azon szép jelenetnek valának Somogy kái és rrei tanuj, hogy a' megválasztott követek utasításuk szentül leendő megtartását 's minden alkalommal e' megye haladási szellemébeni munkálkodást igérvén 's fogadván, erre, valamint hogy semmi néven nevezendő kormányi hivatalt most vagy jövőre is keresni, kérni 's elfogadni nem fognak, esküt ajánlottak. A' követ urak ezen önkéntes nyilatkozata zajos éljenekkel fogadtatván jegyzőkönyvbe vezettetni rendeltetett, esküjüket pedig a' meglevő forma szerint letevék. Ezután M. L. és Z. A. megemlíték, miként főispán ó mga a' kir. meghívólevelet mai napig magánál tartván a' kk. és rr. megégyezése nélkül az általa kitűzött 18ki határidőt tudató leveleit oly irányban hocsátatá ki, miszerint mondott napon követválasztás 's ehez hasonnemű tárgyakon kívül mások fölvetetni nem fognak — miután az, hogy valamely gyűlésen minő tárgyak 's minő sorban vétessenek fel, a' rr. jogaihoz tartozik, más részről illy eljárás gyakorlatba menetével félhető lenne, hogy a' főispánok más alkalommal is kedvök 's tetszésük szerint gyűlést és erre tárgyakat tűzhetnek ki, jegyzőkönyvben övást tétetni kívántak, melyre midőn főispán ó mga azt válaszolá, miszerint a' rr. jogait korlátozni nem kívánván, a' követválasztási gyűlés meghatározását csak az idő rövidsége miatt tartá czélszerűnek, — megnyugodván a' további vitatással felhagytak, mind ezek jegyzőkönyvi megemlítése még is elhatározlatott. —

Egyébiránt a' választás körüli eljárásnak közlésénél nem mellőzhető el az olvasó figyelmének a' Pesti Hirlap mult évi majusban kibocsátott azon cikkre visszahívása, melyben a' K. V. vezérlete alatt győzött tisztujtási párt conservatív szellemének állított, 's nem mellőzhetni el más részről emlékeztetést visszavinni az ugyan majus végével 'Többek' általa 'Jelenkorban tett czáfolatra 's illetőleg egy kis polemia című cikkre, hol ha a' Pesti Hirlapban ráfogások tönkre silányítását nem találná is az olvasó, bizonynyal jelen követválasztás K. V. urnak és pártjának a' szabadelvűség iránti buzgókodásáról 's az ellenzéknek e' megyében mindinkább szilárdítására tett törekvéséről kétségbehozhatlan bizonyítványul, de az említett pártnak önmagában megnyugtató szolgál az is, hogy gr. Z. J. az ellenzék szilárd és erős bajnoka, 's többen kezét nyújtottak. Ugyanezen közgyűlés alatt tárgyalás alá jöttek az országgyűlési utasítások, miknek közlése előtt szükségesnek látom megjegyezni, miként Somogy az utasítási rendszerre nézve csak az elveket látta jónak kimondani 's az irányt kijelölni, a' létesítés részleteit pedig részint későbbi utasításokkal pótolni, részint pedig a' követekre 's magára az országos tanácskozásra, mint a' közérdek 's értelmiség gyűpontjára bizta, jelesen 1) a' pénzügyi kérdést illetőleg a' mult országgyűlésen tárgyalt országos választványi javaslatot úgy ohajtaná módosítani, hogy miután az országos pénztár főfelügyelőjének felelőssége azon alkotmányos biztosítékot nem nyújthatja, minőt a' saját felelős miniszteriummal bíró népek a' többség kormányzásában bírnak, tanácsosnak találja minden egyes czél létesítésére ajánlandó pénzüszveg kezelőjét koronkint kinevezni; a' folytonos rendszeresített bevételék 's fizetéseket pedig közösen viselendő házi pénztár által tétetni, azért a' segéd-forrásokul kijelölt módokhoz, minő a' só felemelt ára 'sat. országos ajánlással is készsék járulni; azt pedig, hogy ezek hova 's mire fordítottassanak országgyűlésről országgyűlésre kívánja elhatározlatni. Így például Pesttől Fejérváron Siófokon keresztül Vukóvárnak

fiumei vasutat készíttetni kíván; 2) a' fumei kikötőnek kereskedési idombani elkészíttetését 3) egy hypothekai bank felállíttatását is sürgeti. Továbbá a' büntető rendszert illetőleg a' bünvádi eljárásoknál faggató rendszer helyett vádlót alkalmaztatni és osztálykülönbség nélkül szóbeli eljárással alakítandó eskütszékét állandó folytonos és nyilvános bírásokkal ohajt behozatni. A' városokat rendeztetésükig szavazattal ellátatni nem akarja, 's annak bekeztetése esetén is csak 16 szavazatot ajánl; a' helyt. tanácsal mint a' megyék jelenleg vannak, függésbe tétetni, 's azért azokhoz főispán vagy felügyelő hivatal behozatalát szükségesnek nem látja. A' sajtónak mint a' népnevelés 's polgárisulás e' leghatalmasb eszközeinek törvény általi szaszerezését követelnek meghagyja. Az élelmezés és bányay a t ö r v é n y t illetőleg az utolsó országgyűlési javaslat szentesíttessék. A' honlakók vallási nyugalma, a' lelkiismeret szabadságának törvénybe ígtatásával biztosíttassék. A' szólásszabadságra a' két országgyűlésen sürgetett diadalmat követurak a' hongyűlésen megszerezni iparkodjanak. Évenként Pesten országgyűlés-tartást 's országház-épitést szinte elhatározlatni kívánnak. Az ősiség eltörlését illetőleg tanácsosnak látja azt egyes vágásokkal gyengíteni 's ez által hatását kissebbíteni, mint tán az eltörlésnek általábani kimondatásával zavart 's eszközhetlenséget előidézni, azért 1) az örök felvállást csak azon esetben megerősíthetőnek, ha az csalással, vagy kis koruak és özvegyek férjeik 's gyámoltjaik javaira történt — 2) régi zálogot, mely 30 év elforgása alatt kinem váltatott, többé kiváltani ne lehessen 3) birói zálog-kiváltásra csak egy év és egy nap, határozatassék. A' Ludoviceum, színház és nevelés iránt szinte országos intézkedésre — és honosítási törvényre várnak; végre a' vámszabályozásra nézve a' követek mindent kövessenek el, hogy a' két ország vámvizonyait kölcsönösség elvére alapítva oly intézkedést nyerjenek, mely egy részről a' nyers termékeknek piacot, a' homi gyártványoknak pedig őtalmat nyújtson.

Végre Somogy a' zsidók emancipációjától bizonyos mellőzhetlen föltételek alatt, minő a' nemzetiség, jelen községi elszigetelt állapotot tartó rendszerök elhagyása, a' magyar néphez olvadás, polgárisulással ellenkező szokásaiktol megválás, a' bevándorlóknak bizonyos mennyiségbeni értékessége' sat. nem idegen Oct. 28kán Rend. le v.

TEMESEMEGYEBŐL. Oct. 15kén. *) Mai napon választottuk meg országgyűlési követünket 's legyen dicsőség a' meglöbögítő nemtőjének, e' legmagasb nemzeti jogot lélekvasárlás alacsony eszköze, sem korteskedés nem mocskította be. A' megyei nemesek, kik csak tegnap este huzódtak össze székvárosunkba, járásokonkénti zászlók alatt csendesen és tiszta hazafi érzelemmel gyülekezének a' választás színhelyére 's őket helyettes ur, elnöki üdvözet után, a' nap kiváló fontosságára figyelmeztetvén, fölszólították: miszerint meggyőződésük szabad sugallatához képest, a' jövő hongyűlési követek megválasztásához fognának. És alig hangzottak el helyettes ur szavai, Szabó Antal első alispánt és Lukács Ignác főjegyzőt a' bizodalom legfényesb kíséretében, kitörő éljenek közt or. gyűlési követekké kiáltottuk 's midőn elnökileg is azoknak jelentettek ki, megesküvénnek 's mindketten szív mélyéből folyó hálaszavakkal köszönték meg a' kk. és rr. deknek bennök helyzetett magas bizodalomokat.

Másnap az országgyűlési javaslatokat készítő választvány munkálatai vétettek elő 's erősíttettek meg következő pontokban: 1) István főhg a' kijelölési k. leirat felbontása nélkül is nádorrá választassék 's dicsőült atya érdemei becikkeltessenek. 2) A' verificatio nem pártolttik. 3) A' részek viszszakapcsolatása iránti törvény végrehajtása, míglen az 1741: 18 és 1792: 11dik törvények nem teljesíttettek 's illetőleg Erdély ki nem hallgattatik, ideiglen függesztessék följegyéként Erdélynek Magyarországgal egybeolvasása pártolttik. 4) A' kir. városok rendeztetésében kelt mult országgyűlési munkálatok, hol megszakadtak, e' lőzőleg vétessenek föl 's a' mult or. gyűlésen megállapított számban még e' hongyűlésen szavazattal látáttassanak el. 5) A' kir. városok ügyénél kifejtett igazság elvéhez képest a' káptalanoknak is összesen 6 szavazat adassék. 6) Az ősiség töröltessék el oly módon, hogy minden birtok, a' birtokban levőnek szabad rendelkezésű tulajdona maradjon. 7) A' megyék általános rendezésében legalább a) a' politicum a' juridicumtól választassék el; b) minden megyében állandó törvényszékek alkottassanak, c) a' bírák 's tisztviselők jobban fizetessenek, d) ugyanezek felelősek legyenek 's ellenök mindenkinek a' legrovidebb uton kárpótlási követelést indítani lehessen, e) az uriszékek 's kerületi táblák szüntessenek meg 's ezen javításokra szükséges költségek viselésére nézve minden rendű lakos, ide értve a' nemességet is, a' házi pénztárba adózzék. 8) A' haza szelleme 's anyagi ér-

*) Jelen közlés történetesen elkésett.

dekeinek előmozdítására országos pénztár hozassék létre, melybe a' nemesek, tisztsek és kir. városok egyenes adózás útján két millió pftot fizessenek 's ezen orsz. pénztár ó felsége által kinevezendő pénztárnok által felelősség mellett kezeltessek, ki or. gyűlésről or. gyűlésre adandna számadást. 9) Az urbéri örökmeváltás kényszerítés 's a' tulajdoni jog megsértése nélkül segítettessék a' hitelbank állíttassék. 10) A' nemesi birtokokra nézve telekkönyvek hozassanak be. 11) A' magyar nyelv további terjesztése, a' tudományoknak magyar nyelven adatása valamint az örökös tartományokban való elfogadása eszközöltessék. 12) Büntető törvény 's börtönrendszer alkottassék. 13) A' katonaelelmezés megváltása iránt a' mult or. gyűlésen készített törvényjavaslat törvénynyé emeltessék. 14) Bányászati törvénykönyv legyen. 15) A' vámvizonyok viszonzosság elve mellett rendeztessek, 's a' mennyiben lehetséges, a' Magyarország és Ausztria között fenálló vám egészen szüntessék meg. 15) A' hallgatóság, a' nyilvánosság megsértése nélkül, kihágásban korlátoztassék. 17) Az absentiumok mint szükségtelen lények jövőre töröltessenek el. 18) A' g. n. e. vallásuakra nézve a' mult or. gyűlésen megállapított törvényjavaslat életbe léptessék. 19) Az or. gyűlési választványok számára előlegezett kir. kinestári kölcsön megtérítése törvény által határozatassék meg. 20) A' naponként sürűen emelkedő egyesületek, önkény-elleni biztosítás tekintetéből, törvény által szabályoztassanak. 21) A' Ludovicea megnyitása szorgalmaztassék. 22) A' censura szüntessék meg, és sajtótörvények hozassanak. 23) Hevesmegyének a' parádi fűrdőben elkövetett kicsapongás megvizsgálására történt kir. biztosi kiküldetésből eredt sérelme nem pártolttik. 24) Horvát István nagyhírű 's ritka becsű könyvtára szerzetessék meg. 25) Daruvár helység szomszéd nemes Krassó megyébe átnyuló részének ezen megyéhez kebleztetése sürgettessek. Hatvani Imre.

HORVÁTORSZÁGI TARTOMÁNYGYÜLÉS. A' választványi munkát a' közöltük 33dik pont után azon utasítási tárgyak taglalásiba ereszkedik, melyek az országgyűlési horvát követeknek a' melléktartományok részéről adandók. Ezeket a' választvány könnyebb eligazodhatás okáért három fejezetre osztá; az elsőben tárgyalja az általános utasítási pontokat; nevezetesen 1) Mindenek előtt gyekezni fognak követurak megbízó levelek előmutatása alkalmaikor az országgyűlés elnökénél a' melléktartományok rendeinek őszinte tisztelet- 's hódolatát bebizonyítani; kiváltképen pedig a' melléktartományok municipalis jogait, és az ezekre támaszkodó nemzetiséget az elnöknek, 's egyéb országos dignitariusoknak kegyes védelmökbe meleg szavakkal ajánlani. Az eddig szokásban volt lepecsételt credentialis leveleken kívül követurak nyílt megbízólevelekkel is el fognak láttatni, hogy magokat a' szokásba hozott követigazolásnál igazolhassák, mely eljárást azonban a' tartományi rendek az eddigi szokás nyomán csupán a' külső formákra kívánják alkalmaztatni.

2) Követurak az országgyűlési fejeménye, 's mentéről a' horváthoni megyékhez periodicus jelentéseket teendnek; az országgyűlés bevégeztével pedig az egész utasítás minden egyes pontjaira, valamint az országgyűlés folyama alatt tartandó báni conferentiák eredményiről a' tartományi gyűlés előtt érdemleges jelentést nyújtandnak be. A' báni conferentiák irományait, 's okleveleit annyiszor, mennyiszor tartatni fognak, a' nevezett megyékhez megküldik, 's minden az itt megállapított utasítási pontokban nem foglalt kérdésre, melyek ezen melléktartományok hátrányára czéloznának, utólagos utasítás végett, mely szinte kötelező erővel bírand, az illető hatóságok általok figyelmeztessenek.

A' második fejezet érdeklí azon tárgyakat, melyek kizárólag a' melléktartományokra vonatkoznak; nevezetesen 3) Követurak törekedni fognak a' melléktartományok municipalis jogait, és statutumit az 1715: 120, és 1790: 56 törvények elvétel kiindulva — elismert erélyességüknel fogva minden megtámadás ellen, miket azonban a' tartományi rendek a' magyar testvérektől kölcsönös nemzetiségök érdeke tekintetéből is nem várnak, védeni, 's azokat a' haza jólléte emelésére továbbra is épségben meghagyatni; ha azonban oly eset minden várakozás ellenére fordulna elő követ urak nemesek ellenmondásukat igtatandják az országos naplóba, hanem egyszersmind a' báni conferentia útján ó felségénél a' szükséges l é p é s e k e t megteendik. — Ezen pontnál nemes Pozsegamegye főispánhelyettese Széchen Antal gróf előadá, mikép igen is köteles minden státus fenálló törvényeit és statutumit érvényben tartani, de csak addig, míg azok idő által el nem korhadtak, 's a' haladó kor, a' civilisatio szelleme vagy javításukat, vagy teljes kiküszöböltetésüket nem igényli. A' melléktartományok statutumi közt az, mely a' protestansoknak a' horvát tartományokban bebocsátását tiltja, illyen elavult intézvény, minnek megsemmítését a' kor szelleme, a' civilisatio kívánja; ennélfogva indítványozza, hogy a' rr. jelentsék ki: mikép a'

melléktartományok... patrioták... sem láttak... nek példák... gári nyug... ban már... ve, sőt az... vallásfelel... tik meg; n... hogy az á... a' főnebb... tottak vol... M a g y a... zül két m... számát, k... ségök me... pedig a' fe... lenésre, n... habár Ba... van is a' i... illyr nem... tományok... kisebb l... adni nem... szitnie az... léktartom... gyé képv... jelenleg... gok meg... karja 's o... ereszked... viselője... mus bara... statutum... lyria kár... lakozva k... kir. váro... nök ó ex... miszerin... vagy is a... uttal a' z... 4) urak fen... dekében... és törvé... 1805ki n... tartomány... velezni;... alkotand... szerkeszt... követura... hangula... 5) gymnas... tományi... ne enge... 6) nemzet... követur... tendőig... állva, ny... gyűlés... tatott. 7) sökből... táknak... latban n... ségéhoz... nyiben... nicipali... dek álta... vei szer... 8) kálmí, h... nem eg... léktart... lódi po... tista in... lekezet... pártol... képvise... 9) most n... hogy ó... zonnal... vezni i...

melléktartományokban a protestánsoknak polgári jogok adatnak. Ezen indítvány mellett szónokolt több értelmes illyr patriota, kik ezen engedély által a régi rémek közül egyet sem láttak bekezdhetőnek; nem láttak bekezdhetőnek például azt, hogy a protestánsok beeresztésével polgári nyugtalanságok támadnának, mert hiszen Szlavoniában már is egész helységek vannak protestánsoktól népesítve, sőt az örvidékeken főparancsnokokat szemlélni e vallásfelekezeteikből, s a belbéké pillanatra sem zavartatik meg; másodsor nem látják bekezdhetőnek azt sem, hogy az által az illyr nemzetiség temetettnek el, mert hisz a főnebb érintett helységek nem hogy másokat magyartottak volna meg, sőt inkább maguk illyesültek el, aztán Magyarországnak 11 millió lakosai közül két millió tót, és két millió német teszi a protestánsok számát, kiktől az illyrek éppen nem retteghetnek nemzetiségük megtámadtatására; a nyolczmillió katolikusnak pedig a fenálló törvények szerint is joguk lenne a megjelenésre, mit azonban teljesedni éppen nem látnak az illyrek, habár Baththyány Kázmér grófnak három gazdag uradalma van is a horvát megyékben, s mind ennek a megszállás által illyr nemzetiség oka; valamint harmadsor a melléktartományok municipális jogai sem szenvednének az által legkisebb bajt, mert hiszen maga Magyarország kész földadni nemesi jogait s az alkotmány sáncaiba a nem nemes osztályt befogadni, mit részint már teljesített is, s mit teljesítenie az emberiség törvényeinél fogva kell is, mikben a melléktartományok sem maradhatnak el. Ezek ellen Körösmegye képviselője utasításához alkalmazkodva előadta: mikép jelenleg még ezen kérdést eldönteni éppen a municipális jogok megtámadtatásának napi rendre hozatalával nem akarja s csak mikor az illyr ügy e pontban biztosságban lesz, ereszkedhetik a protestáns kérdésbe. Varasdmegye képviselője pedig a protestánsokban éppen nem látja az illyris mus barátit, figyelmezteti a rendeket Z. grófra, mely tiltó statutum eltörlésével in momento megdöntené az egész illyria kártyavarárt. Szerémm. ellenben az előbbiekhöz csatlakozva kívánja a prot. beocsátatását, valamint Pozsega sz. kir. város elleni azta' varasdi nézetek szempontjából. Elnök ó eljla kimondá e vitakozások folytán a határozatot, miszerint a rendek többsége marad a szerkezet mellett, vagy is a protestánsok polgári jogairól szóló indítvány ezuttal a zágrábi illyr gyűlésben megbukik.

4) A harmadik pontban kifejezett elv nyomán követ urak fentartandják az eddigi gyakorlatot a levelezések érdekében, miszerint a magyar törvényhatóságok, kormányés törvényszékek az 1844: 2 törvény nyomán, mely az 1805ki municipális statutumra van alapítva, ezen melléktartományi hatóságokkal ezentul és latin nyelven fognak levelezni; s ha ő felségének előgondoskodása, miszerint az alkotandó törvényeket columnaliter magyar is latin nyelven szerkesztetné s írni alá, a rendek által megtámadtatnék, követurak azt minden erejükkel védjék s gyámolítsák. Egy hangulag elfogadtatott.

5) Azon esetben, ha a magyar nyelv az akademiák és gymnasiumokra kiterjesztetnék, ezt követurak a melléktartományi tanuló-intézetekre, ezt saját nemzetiség van, meg ne engedjék alkalmaztatni. Elfogadtatott.

6) Hogy azonban az alkotványilag testvéresült magyar nemzet iránt a rr. atyafiságos szeretetüket bebizonyítsák, követuraknak ezennel meghagyatik, hogy — habár hat esztendőig enged a törvény készületi időt, ők ezen időtől elállva, nyilvános országgyűlési előadásait már ezen hongyűlés folytán magyar nyelven terjeszszék elő. Elfogadtatott.

7) Követ uraknak a mult országgyűlésről jelentésből kitűnő, mikép az unitáriusok bevétele s az izraelitáknak nyújtandó több polgári jogról szóló törvényjavaslatban mindkét tábla megegyezvén, szentesítés végett ő felségéhez terjesztetett; minthogy ezen törvényjavaslat, mennyiben e melléktartományokra is kiterjesztetnék, ezek municipális jogait sértené, az ellen követ urak a tartományi rendek által legfelsőbb helyre benyújtott remonstratió alapelvei szerint intézendik eljárásukat. Elfogadtatott.

8) Ellenben követurak mindenképen oda fognak munkálni, hogy a vallási átmenetről szóló 1844ki törvény a g. nem egyesült hitűekre is kiterjesztessék, mint kik ezen melléktartományokban s egyebütt a magyar korona alatt valódi polgári jogokkal bírnak. Ezen pont folytán egy absentista indítványozó: miszerint a kívánt g. n. egyesült hitfelekezetű synodus megtartása sürgetessék; de indítványa pártoltatásra márcsak azért sem talált, mert magyar embert képvisel a tartományi gyűlésen.

9) Miként a közelebb lefolyt országgyűlésen, úgy e most megnyitandón is követ urak oda fognak törekedni, hogy ő felsége a bevezető czimben Magyarország után a zonnal Horvát- Dalmát- és Szlavonországot a nevezni méltóztassék; nemkülönben az Alsó Szlavon

ni a nevezetét historiai, diplomatikai s törvényes okoknál fogva a törvénykönyvbe bevezetni igyekezzenek.

10) Minthogy a szlavoniai megyék sérelmei s kívánatai a mult országgyűlés alatt — ezen melléktartományok országgyűlési ususa, s a két tartomány közti municipális kapocs ellenére — a magyar megyékéi közé soroztattak: követurak igyekezni fognak e tekintetben is az ősi municipális gyakorlatot visszaállítani, s ezen ujítás minden ismétlési esetében a báni conferentiában czélszerű tanácskozásokban állapodjanak meg a teendők iránt. E tartományok itélőmestere pedig a szlavoniai megyék követeit fölkéri, hogy sérelmeik s kívánataikat idején neki — t. i. a protonotariusnak — adják át, s ezen fölkérésről úgy a bánhelyettelt, mint a tartományi követeiket értesíteni fogja. — B — n kerületi táblai elnök javaslatára ehhez még adalékképpen azt tétetni javasla, hogy a sérelmek és kívánatok átadására Bukkari kerület képviselője is szólíttassanak fel, mi szinte elfogadtatott.

11) Minden kétségen kívül van, hogy alsó Szlavonia a török becsapás előtt ugyanazon municipális jogok élvezetében volt, mellyekben ma Horvátországot látjuk: ha tehát a szlavoniai követeik ezen országgyűlésen indítványba hoznák, hogy a horvát municipális jogok használásába visszahelyeztessenek, ezen indítványukat a horvátországi követeik mindenképen pártoladják s elősegítik.

12) Követurak gondoskodnak arról is, hogy az országgyűlési naplóba foglalandó névjegyzéken a melléktartományok főispánjai az ősi szokáshoz szerinteztet H o r v á t — S z l a v o n tartományok főispánjai ezimezet alatt neveztetessenek. Elfogadtatott.

13) Nem engedendik meg követ urak, hogy a horvát porták a magyarokkal összekevertessenek, minthogy az első rectificatiója a tartományi gyűlés teendői közé tartozik; kinyilatkoztatandják tovább, mikép a melléktartományokban végbevitt összeírásását a nádornak csupán tudomás végett nyujtják be. Elfogadtatott.

14) A francia háboruk alatt behozott, s a katonai hatalom által azontul is szedett parti adót (pensum ripaticum) másnévké k a z u k a s név alatt ismert pénzszedés megszüntetését, mint a kereskedés haladásával ellenkezőt követurak sürgetni fogják. Elfogadtatott.

15) Minthogy az országgyűlésileg megállapított, de még királyi megegyezéstől föltételezett Luizaut megváltása a kereskedési közlekedésnek egyik fő emeltyűjét teszi: ennél fogva követurak annak megváltását továbbra is sürgetendik s egyszersmind kívánják, hogy egy vonal Kraljevicza (Porto Ré) felé vezetessék; kívánandják tovább, hogy azon utak melletti lakosok azok ujítása s javításánál szerföltött ne terheltesse; e miatt követeik javaslatba hozandják: miszerint ha ezen lakosok közmunkai illetőségüket leszolgálták, csak rendkívülig alkalmaztassanak további munkára, s bizonyos napi bérrrel jutalmaztassanak. Elfogadtatott.

16) A József és Karolina-utvonatok közti térnek a katonai hatóság alóli kivételét, úgy a varasdi generalatus és Czirkvena mezőváros bekebelesítését követ urak a mult országgyűlési utasítások nyomán továbbra is sürgetendik s kívánandják: hogy addig is, mig ez megtörténék, a katonai vidékek beszögellésének határai, mellyek Körösmegyét ketté szegve, ennek igazgatását hátráltatja, egy vegyes küldöttség által vizsgáltassanak meg. Elfogadtatott.

17) Minthogy az 1715: 29; 1635: 43; és 1715: 122 törvények az ottani lakosoknak a tengeri sóval szabad kereskedést megengedik, ennél fogva egy, már a mult országgyűlésről sürgetett ez érdembeni leirat eszközöltessék s ha ebben czél nem éretnek, követurak legalább azt eszközöljék ki, miszerint ezen tengeri só ára a szegniei só árához illesztessék. Elfogadtatott.

18) Habár a kamarai hatóság által gyakorlott contrebant-szedési eljárás megszüntetését az országgyűlés sürgette is; mind a mellett ez egy a mult hongyűléshez eresztett leirat által továbbra is megerősített s e miatt ezen eljárásnak megsemmisítését, mint mely törvényen nem alapszik, s nagy terhekkel van összekapcsolva, postulatum alakjában fogják a követeik sürgetni s odamunkálni: hogy Zágrábmegyében az 1715: 90 törvény ellenére megszorított harminczad helyek érvényes mennyiségök-re vitessenek vissza. Elfogadtatott.

19) Követurak sürgetni fogják az 1830: 5. törvénynek teljesedésbe vételét Dalmatia bekebelesítése érdekében.

20) Minthogy ezen tartományok joga a tengerpartira, s Fiume városra számtalan oklevélből kitetszenék, ennek következtében ama jogot, ha kérdésbe hozatnék, követurak védendik s kieszközlendik, hogy a tengerparti, s Fiume városi minden peres ügy a báni táblára fölbeztessék. Mindkét pont elfogadtatott.

21) Minthogy a csódtörvények a báni tábla mellőztével a törvény által a pesti fő váltótörvényekre rendeltetnek fölbeztetni, holott az első folyamodásu törvény-

szék illetéke szerint ezek is ezen melléktartományokban a báni táblához lennének utasítandók; s minthogy tovább ezen tartományoknak már mult országgyűlésről tett ez oldalról kívánataik mindezt időig sem teljesítették: ennek következtében ezen tárgy a törvényszékek rendezési kérdésében sürgetessék. (Folyt. köv.)

K Ü L F Ö L D .

PORTUGÁLIA. Lissabonból a tudósítások oct. 25-keig terjednek. Épen egy miniszterváltozás előestvéjén álltak, miután Fonseca Magelhaes megbízatást nyert a királynőtől egy justemilieu párti kabinet-alakításra, akadályoztatásul a cabralisták mintegy bizonyos győzelmőknek a közelgő cortesválasztásoknál. Palmella herczeg több kihallgatásban részesült a királynőnél. Lissabon nyugalmas volt, mindazáltal legnagyobb inség uralkodott a szegényebb néposztályok közt.

Octob. 30káróli hírek szerint a miniszterség-alakítás körüli kétség s ingadozás még folyvást tart. Rodrigo de Fonseca Magelhaes t. i. kire az új kabinet összeállítására bízott, ezt tenni mindeddig képes nem vala. Cabralisták és septembristák még mindig élesen állnak egymással szemközt. E közben a királyi pár is több kellemetlen jelenetnek látja magát kitétetve. Ferdinand király (Coburg h fia) Albert rokonától Angliából legközelebb panaszokkal illetették főleg azért, hogy a portugál ügyek elintézésére ajánlott angol közbejárulás oly késlekedőleg fogadtatott. Ellenkezőt látszik mutatni azon körülmény, miszerint Varennes a lissaboni udvarnál francia, s Ayllon spanyol követeik, mint hire van, elbocsátatásukat kérék állítván, hogy az angol befolyással jelenlétök többé össze nem fér.

SPANYOLORSZÁG. Oct. 28kai madridi lapok halálát jelentik Maroto tábornoknak, a bergarai szerződés elhíresült indítójának. Elhunyt pedig Santiagóban Chiliben, hol családérdekek miatt tartózkodott.

Valladolidban a kir. palotát hallomás szerint kijavítani s Francisco de Paula lakául rendezni szándékoznak. — Sottomayor hg statusminiszterre kinevezetése általános tetszésre talált. Hasonló lépések általa mérsékelt párt valamennyi töredéke lesz a mostani miniszterségben képviseltetve. A királynő s király az igaz nem gyakran, mégis néhányszor nyilvánosan mutatkoztak. Ez nagyon tetszett a közönségnek, mely azt ohajtja, hogy béke uralkodjék a palotában.

ANGLIA. Rosz kilátások a közelgő télre! A london — éjszaknyugati vasutól máris 2500 munkást bocsátottak el s még sokkal nagyobb számnak készülnek felmondani. Oct. 30kán egy vállalkozó a greatwesterni vonalon 1400 embernek adott bucsulevelet. Lancashireben a megkezdett építések majd mind megszüntetvék s eddigelő már 10 ezer embernél több bocsátatott el. Egészben számíthatni, hogy a legközelebb télen, nem tekintve a kenyértelen gyármunkásokat, 150 ezer eddig a vasutnál foglalkodott embernek vagy szegényi adó által vagy fosztogatás útján kell táplálkoznia.

Punch gunyolap a mostani pénzkrisist köv. képen testesíti meg: Johnbull egy vagyonos bérlő alakjában egy, testességéhez képest igen szűk törvénynyíláson iparkodik általférti s kelepcében marad, mig egy dühöngő bika — a páni félelem — bős haragja egész kitérésével sarkon üldözi őt. Tehát „Johnbull a csapdában.“ A szorongatott férfit előtt Peel Róbert áll s kiált feléje: „Türelem csak, uram türelem! hisz e csupán pillanatnyi zavar.“ „Oh igen!, válaszol Johnbull, ön könnyen beszél, ki mindenütt keresztül törhet. — Egy másik képen Punch, a pénzhány ábrázolásul, minden adásvevést az eredeti csereberéhez vezet vissza. Egy hölgy kérdi a divatárus boltban: „mi ára egy rófnak e kelméből?“ A boltsegéd válaszol: „másfél ezüst kanál.“ A hölgy szolgálójához: „add ide ezüstkosaramat!“ — A bankok sülyedő állapotán most részvénytársaportításul vagy részvény-összegeken fölüli befizetésekkel iparkodnak segíteni.

A Times figyelmeztet azon veszélyekre, mellyekkel a brit fővárost a közelgő epemirigy fenyegeti s panaszt emel ollyatén rendszabályok elhanyaglása miatt, mellyek London egészségállapotát jobbra fordíthatnák. „Londonnak — írja a Times — most 2 millió lakosa van, kik paloták vagy viskókban laknak, s ezen lakások tisztaság, térség s mindenre nézve, mi az egészséghez tartozik, oly különbözök, mint lakóik társadalmi helyzete. Belgrave square és Bethnal Green két sarka az új polgárisulásnak. A külvárosokban ittott egy fözelék-kert létezik; de a város belsejében, néhány nagy parkot kivéve, mellyek nélkül London levegője épenséggel megmirigyessülne, házon ház áll s minél jobban a központ felé közelegünk, annál nagyobb egyegy négyszög láb ára. Itt tehát az egészségi szükségletek érdekében mitsem tehetni, kereskedés és fényezés elnyelnek mindent. Ezen szemléletreműléssel tölti el a lelket arra gondolva, hogy tán rövid időn epemirigy látogathat meg. Már

mutatkozott, míg gr. Z. János october 14kén K. V. urhoz kültatából megérkezvén, miután a' tisztelt grófnak követválasztás tekintetében felhívása némely barátinál, kik-től várt — vizshangra nem talált — kezet fogtak, és ellenzéki követekül Szegedy Sándor Somogynak már egy országgyűlésen megelégülésre működött követét, — és Inkey Zsigmond urat kijelölték, és így lőnek K. V. vezérlete alatt 's a' mult tisztujtáskor is győztes pártnak kitűzöttel a' mondottak; az ellenfélnek pedig S. A. első alispán és Tallián János tiszti főügyvéd urak. Bár az előbbieket körüli megállapodás és választási idő közt alig volt egy pár nap, még is 17én estve Kaposvárott oly nagyszámu nemesség jelent meg a' megye külön részeiből, hogy az ellenfél embereinek amazokhoz körülbelül négyszeres arányban állásánál fogva a' többség Szegedy Inkey mellett bárki által is kivehető volt. Másnap vagy is 18án reggel a' megyeház udvarában e' végre kitűzött helyen mind két fél, egymástól azonban külön válva, helyet foglalt, — egy óra mulva leérkezett főispán ó mga által pedig a' gyűlés megnyitván elkezdődtek mind két részről a' felkiáltások, mely közben az ellenfél egyik kijelöltje S. A. leköszönvén, főispán ur Szegedyt egyik követnek kinevezte — Inkey és T. közt a' választás — ámbár az elsőre a' többség szinte bizonyos volt — szavazás utjára bocsátatott, de S. J. emberei alig végzik, a' másikat pedig kezdék a' szavazást, már is T. I. lelépelt, és így Inkey Zsigmond követnek elnökileg kimondatott. — 19én a' kir. meghívó-levélnék tegnapi bizonyos körülménynél fogva elmaradt kihirdetése után azon szép jelenetnek valának Somogy kái és rrei tanuj, hogy a' megválasztott követek utasításuk szentül leendő megtartását 's minden alkalommal e' megye haladási szellemébeni munkálkodástigervén 's fogadván, erre, valamint hogy semmi néven nevezendő kormányi hivatalt most vagy jövőre is keresni, kérni 's elfogadni nem fognak, esküt ajánlottak. A' követ urak ezen önkéntes nyilatkozata zajos éljenekkel fogadtatván jegyzőkönyvbe vezetetni rendeltetett, esküjüket pedig a' meglevő forma szerint letévék. Ezután M. L. és Z. A. megemlétek, miként főispán ó mga a' kir. meghívólevelet mai napig magánál tartván a' kk. és rr. megegyezése nélkül az általa kitűzött 18ki határidőt tudató leveleit oly irányban bocsátatá ki, miszerint mondott napon követválasztás 's ehez hasonlemű tárgyakon kívül mások fölvetetni nem fognak — miután az, hogy valamely gyűlésen minő tárgyak 's minő sorban vétessenek fel, a' rr. jogaihoz tartozik, más részről illy eljárás gyakorlatba menetével félhető lenne, hogy a' főispánok más alkalommal is kedvök 's tetszésük szerint gyűlést és erre tárgyakat tűzhetnek ki, jegyzőkönyvben ovást tétetni kívántak, melyre midőn főispán ó mga azt válaszolá, miszerint a' rr. jogait korlátozni nem kívánván, a' követválasztási gyűlés meghatározását csak az idő rövidsége miatt tartá czélszerűnek, — megnyugodván a' további vitatással felhagytak, mind ezek jegyzőkönyvi megemlétsé meg is elhatározatott. —

Egyébiránt a' választás körüli eljárásnak közlésénél nem mellőzhető el az olvasó figyelmének a' Pesti Hirlap mult évi majusban kibocsátott azon cikkre visszahívása, melyben a' K. V. vezérlete alatt győzött tisztujtási párt conservatív szellemének állított, 's nem mellőzhetni el más részről emlékeztetést visszavinni az ugyan majus végével, 'Többek' által a' Jelenkorban tett czáfolatra 's illetőleg egy kis polemia című cikkekre, hol ha a' Pesti Hirlapban ráfogások tönkre silányítását nem találná is az olvasó, bizonynyal jelen követválasztás K. V. urnak és pártjának a' szabadelvűség iránti buzgózkodásáról 's az ellenzéknek e' megyében mindinkább szilárdítására tett törekvéséről kétségbehozhatlan bizonyítványul, de az említett pártnak önmagában megnyugtató szolgál az is, hogy gr. Z. J. az ellenzék szilárd és erős bajnoka, 's többen kezet nyújtottak. Ugyanezen közgyűlés alatt tárgyalás alá jöttek az országgyűlési utasítások, miknek közlése előtt szükségesnek látom megjegyezni, miként Somogy az utasítási rendszerre nézve csak az elveket látta jónak kimondani 's az irányt kijelölni, a' létesítés részleteit pedig részint későbbi utasításokkal pótolni, részint pedig a' követekre 's magára az országos tanácskozásra, mint a' közérdek 's értelmiség gyűpontjára bizta, jelesen 1) a' pénzügyi kérdést illetőleg a' mult országgyűlésen tárgyalt országos választványi javaslatot ugy ohajtaná módosíttatni, hogy miután az országos pénztár főfelügyelőjének felelőssége azon alkotmányos biztosítékot nem nyújthatja, minőt a' saját felelős miniszteriummal bíró népek a' többség kormányzásában bírnak, tanácsosnak találja minden egyes czél létesítésére ajánlandó pénzüszveg kezelőjét koronkint kinevezni; a' folytonos rendszeresített bevételék 's fizetéseket pedig közösen viselendő házi pénztár által tétetni, azért a' segéd-forrásokul kijelölt módokhoz, minő a' só felemelt ára 'sat. országos ajánlással is készek járulni; azt pedig, hogy ezek hova 's mire fordíttassanak országgyűlésről országgyűlésre kívánja elhatározatni. Így például Pestől Fejérváron Siófokon keresztül Vukovárnak

fiumei vasutat készíttetni kíván; 2) a' fiumei kikötőnek kereskedési idombani elkészíttetését 3) egy hypothekai bank felállíttatását is sürgeti. Továbbá a' büntető rendszert illetőleg a' bűnvádi eljárásoknál faggató rendszer helyett vádlót alkalmaztatni és osztálykülönbség nélkül szóbeli eljárással alakítandó eskütszékét állandó folytonos és nyilvános bíraskodással ohajt behozatni. A' városokat rendeztetésükig szavazattal elláttatni nem akarja, 's annak bekövetkezése esetén is csak 16 szavazatot ajánl; a' helyt. tanácsos mint a' megyék jelenleg vannak, függésbe tétetni, 's azért azokhoz főispán vagy felügyelő hivatal behozatalát szükségesnek nem látja. A' sajtónak mint a' népnevelés 's polgárisulás e' leghatalmasb eszközének törvény általi viszszerzését követelnek meghagyja. Az élelmezés és bányászati szabadságának törvénybe ígatasával biztosíttassék. A' szólásszabadságra a' két országgyűlésen sürgetett diadalmat követurak a' hongyűlésen megszerezni iparkodjanak. Ezenként Pesten országgyűlés-tartást 's országgház-épitést szinte elhatározatni kívának. Az ósiség eltörlését illetőleg tanácsosnak látja azt egyes vágásokkal gyengíteni 's ez által hatását kissébbíteni, mint tán az eltörlésnek általábani kimondatásával zavart 's eszközhetlenséget előidézni, azért 1) az örök felvállást csak azon esetben megerőltethetőnek, ha az csalással, vagy kis koruak és özvegyek férjeik 's gyámoltjaik javaira történt — 2) régi zálogot, mely 30 év elforgása alatt kinem váltott, többé kiváltani ne lehessen 3) bírói zálog-kiváltásra csak egy év és egy nap egy 4er jövőre teendő eladásokra is egy esztendő és nap, határozatassék. A' Ludoviceum, színház és nevelés iránt szinte országos intézkedésre — és honosítási törvényre várnak; végre a' vámszabályozásra nézve a' követek mindent kövessenek el, hogy a' két ország vámvizonyai kölcsönösség elvére alapítva oly intézkedést nyerjenek, mely egy részről a' nyers termékeknek piacot, a' honi gyártványoknak pedig ótalmat nyujtson.

Végre Somogy a' zsidók emancipációjától bizonyos mellőzhetlen föltételek alatt, minő a' nemzetiség, jelen községi elszigetelt állapotot tartó rendszerök elhagyása, a' magyar néphez olvadás, polgárisulással ellenkező szokásaiktol megválás, a' bevándorlóknak bizonyos mennyiségbeni értékessege'sat. nem idegen Oct. 28kán Rend. l. v.

TEMESMEGYEBŐL. Oct. 15kén. *) Mai napon választottuk meg országgyűlési követünket 's legyen dicsőség a' megeboldogító nemtőjének, e' legmagasb nemzeti jogot lélekvarlás alacsony eszköze, sem korteskedés nem mocskította be. A' megyei nemesek, kik csak tegnap este huzódtak össze székvárosunkba, járásokonkénti zászlók alatt csendesen és tiszta hazafi érzellemmel gyülekezének a' választás színhelyére 's őket helyettes ur, elnöki üdvözet után, a' nap kiváló fontosságára figyelmeztetvén, fölszólította: miszerint megyeződésük szabad sugallatához képest, a' jövő hongyűlési követek megválasztásához fognának. És alig hangzottak el helyettes ur szavai, Szabó Antal első alispán, és Lukács Ignác főjegyzőt a' bizodalom legfényesb kíséretében, kitérő éljenek közt országgyűlési követekké kiáltottuk 's midőn elnökileg is azoknak jelentettek ki, megesküvénnek 's mindketten szív mélyéből folyó hálaszavakkal köszönték meg a' kk. és rr. deknak bennök helyzetetett magas bizodalomokat.

Másnap az országgyűlési javaslatokat készítő választvány munkálatai vétettek elő 's erősíttettek meg következő pontokban: 1) István főhg a' kijelölési k. leirat felbontása nélkül is nádorrá választassék 's dicsőült atya érdemei becikkeltessenek. 2) A' verificatio nem pártoltatik. 3) A' részek viszszerkapcsolatása iránti törvény végrehajtása, miglen az 1741: 18 és 1792: 11dik törvények nem teljesíttettek 's illetőleg Erdély ki nem hallgattatik, ideiglen függesztessék föl; egyébként Erdélynek Magyarországgal egybeolvadása pártoltatik. 4) A' kir. városok rendeztetésében kelt mult országgyűlési munkálatok, hol megszakadtak, e' lőzőleg vétessenek föl 's a' mult országgyűlésen megállapított számban még e' hongyűlésen szavazattal láttassanak el. 5) A' kir. városok ügyénél kifejtett igazság elvéhez képest a' káptalanoknak is összesen 6 szavazat adassék. 6) Az ósiség törlöttessék el oly módon, hogy minden birtok, a' birtokban levőnek szabad rendelkezési tulajdona maradjon. 7) A' megyék általános rendezésében legalább a) a' politicum a' juridicumtól választassék el; b) minden megyében állandó törvényszékek alkottassanak, c) a' bírák 's tisztviselők jobban fiztessenek, d) ugyanezek felelőségek legyenek 's ellenök mindenkinek a' legrövidebb uton kárpóttási követelést indítani lehessen, e) az uriszékek 's kerületi táblák szüntessenek meg 's ezen javításokra szükséges költségek viselésére nézve minden rendű lakos, ide érte a' nemességét is, a' házi pénztárba adózzék. 8) A' haza szellemi 's anyagi ér-

*) Jelen közlés történetesen elkésett. Lev.

dekeinek előmozdítására országos pénztár hozassék létre, melybe a' nemesek, tisztbek és kir. városok egyenes adózás utján két millió pftot fizessenek 's ezen orsz. pénztár ó felsége által kinevezendő pénztárnok által felelősség mellett kezeltessek, ki országgyűlésről országgyűlésre adandna számadást. 9) Az urbéri örökmegeváltság kényszerítés 's a' tulajdoni jog megsértése nélkül segitessék el 's hitelbank állíttassék. 10) A' nemesi birtokokra nézve telekkönyvek hozassanak be. 11) A' magyar nyelv további terjesztése, a' tudományoknak magyar nyelven adása valamint az örökös tartományokban való elfogadása eszközöltessék. 12) Büntető törvény 's börtörendszer alkottassék. 13) A' katonaelelmezés megváltása iránt a' mult országgyűlésen készített törvényjavaslat törvénynyé emeltessék. 14) Bányászati törvénykönyv legyen. 15) A' vámvizonyok viszonzosság elve mellett rendeztessek, 's a' mennyiben lehetséges, a' Magyarország és Ausztria között fenálló vám egészen szüntessék meg. 15) A' hallgatóság, a' nyilvánosság megsértése nélkül, kihágásban korlátoztassék. 17) Az absentiumok mint szükségtelen lények jövőre töröltessenek el. 18) A' g. n. e. vallásukra nézve a' mult országgyűlésen megállapított törvényjavaslat életbe léptessék. 19) Az országgyűlési választványok számára előlegezett kir. kincstári kölcsön megtérítése törvény által határozatassék meg. 20) A' naponként sürüen emelkedő egyesületek, önkény-elleni biztosítás tekintetéből, törvény által szabályoztassanak. 21) A' Ludovicea megnyitlata szorgalmaztassék. 22) A' censura szüntettessék meg, és sajtótörvények hozassanak. 23) Hevesmegyének a' parádi furdóben elkövetett kicsapongás megvizsgálására történt kir. biztosi kiküldetésből eredt sérelme nem pártoltatik. 24) Horvát István nagyhirű 's ritka becsü könyvtára szerzetessék meg. 25) Daruvár helység szomszéd nemes Krassó megyébe átnyuló részének ezen megyéhez kebleztése sürgettessek. Hatvani Imre

HORVÁTORSZÁGI TARTOMÁNYGYÜLÉS. A' választványi munkálatai a' közlöttük 33dik pont után azon utasítási tárgyak taglalásiba ereszkedik, melyek az országgyűlési horvát követeknek a' melléktartományok részéről adandók. Ezeket a' választvány könnyebb eligazodhatás okáért három fejezetre osztá; az elsőben tárgyalja az általános utasítási pontokat; nevezetesen 1) Mindenek előttigyekezni fognak követurak megbízó levelek előmutatása alkalomkor az országgyűlés elnökénél a' melléktartományok rendjeinek ósziote tisztelet- 's hódolatát bebizonyítani; kiváltképen pedig a' melléktartományok municipalis jogait, és az ezeket rászakadó nemzetiséget az elnöknek, 's egyéb országos dignitariuskoknak kegyes védelmökbe meleg szavakkal ajánlani. Az eddig szokásban volt lepecsételt credentionalis leveleken kívül követurak nyilt megbizólevelekkel is el fognak láttatni, hogy magokat a' szokásba hozott követigazoláslnál igazolhassák, mely eljárást azonban a' tartományi rendek az eddigi szokás nyomán csupán a' külső formákra kívánják alkalmaztatni.

2) Követurak az országgyűlés fejleménye, 's mentéről a' horváthoni megyékhez periodikus jelentéseket teendnek; az országgyűlés bevégeztével pedig az egész utasítás minden egyes pontjaira, valamint az országgyűlés folyama alatt tartandó báni conferentiák eredményiről a' tartományi gyűlés előtt érdemleges jelentést nyujtandnak be. A' báni conferentiák irományait, 's okleveleit annyiszor, mennyiszor tartatni fognak, a' nevezett megyékhez megküldik, 's minden az itt megállapított utasítási pontokban nem foglalt kérdésre, melyek ezen melléktartományok hátrányára czélnőznának, utólagos utasítás végett, mely szinte kötelező erővel bírand, az illető hatóságok általok figyelmeztessenek.

A' második fejezet érdeklí azon tárgyakat, melyek kizárólag a' melléktartományokra vonatkoznak; nevezetesen 3) Követurak törekedni fognak a' melléktartományok municipalis jogait, és statutumit az 1715: 120, és 1790: 56 törvények elvéből kiindulva — elismert erélyességüknel fogva minden megtámadás ellen, miket azonban a' tartományi rendek a' magyar testvérektől kölcsönös nemzetiségök érdeke tekintetéből is nem várnak, védeni, 's azokat a' haza jólléte emelésére továbbra is épségben meghagyatni; ha azonban oly eset minden várakozás ellenére fordulna elő követ urak nemesek ellenmondásukat ígtatandják az országos naplóba, hanem egyszersmind a' báni conferentia utján ó felségénél a' szükséges lépéseket megeendik. — Ezen pontnál nemes Pezsegamegye főispánhelyettese Széchen Antal gróf előadá, mikép igen is köteles minden státus fenálló törvényeit és statutumit érvényben tartani, de csak addig, mig azok idő által el nem korhadtak, 's a' haladó kor, a' civilisatio szelleme vagy javításukat, vagy teljes kiküszöböltetésüket nem igényli. A' melléktartományok statutumi közt az, mely a' protestansoknak a' horvát tartományokba bebocsátását tillja, illyen elavult intézvény, minek megsemmítését a' kor szelleme, a' civilisatio kívánja; ennélfogva indítványozza, hogy a' rr. jelentsék ki: mikép a'

melléktartadnak. Ez patriotia, k sem láttatnak példagári nyugban már i ve, sőt az vallásfeletik meg; n hogy az ál a' főnebb tottak vol M a g y a r zül két mi számát, k ségők meg pedig a' fe lenésre, m habár Bat van is a' l illyr nem tományok kissebb E adni nem osztályt b sitnie az e léktartom gye képví jelenleg n gok meg karja 's c ereszkedti viselője p mus bará statumit lyria kárt lakozva k kir. város nők ó ex miszerint vagy is a' uttal a' z 4) urak fent dekében, és törvé 1805ki m tartomán velezni; alkotandó szerkeszt követural hangulag 5) gymnasiumi tományi t ne enged 6) H nemzet ir követural tendőig e állva, nyil gyűlés fo tatott. 7) sökből ki táknak n latban mi ségéhöz t nyiben e' nicipalis; dek által vei szerin 8) E kálni, ho nem egy léktartom lódi polg tista indit lekezetü pártolat képvisel 9) most meg hogy ó fe zonnal l vezni m

melléktartományokban a protestánsoknak polgári jogok adatnak. Ezen indítvány mellett szónokolt több értelmes illyr patriota, kik ezen engedély által a régi rémek közül egyet sem láttak bekövetkezhetőnek; nem látták bekövetkezhetőnek például azt, hogy a protestánsok beeresztésükkel polgári nyugtalanságok támadnának, mert hiszen Szlavóniában már is egész helységek vannak protestánsoktól népesítve, sőt az őrvidekeken főparancsnokokat szemlélhetni e vallásfelekezeteikből, s a belbélke pillanatra sem zavartatik meg; másodszor nem látják bekövetkezhetőnek azt sem, hogy az által az illyr nemzetiség temetettnek el, mert hisz a főnebb érintett helységek nem hogy másokat magyarítottak volna meg, sőt inkább maguk illyresültek el, aztán Magyarországban 11 millió lakosai közül két millió tót, és két millió német teszi a protestánsok számát, kiktől az illyrek éppen nem retteghetnek nemzetiségük megtámadtatása iránt; a nyolczmillió katolikusként pedig a fenálló törvények szerint is joguk lenne a megjelenésre, mit azonban teljesedni éppen nem látnak az illyrek, habár Baththyány Kázmér grófnak három gazdag uradalma van is a horvát megyékben, s mind ennek a megszilárdult illyr nemzetiség oka; valamint harmadszor a melléktartományok municipális jogai sem szenvednének az által legkisebb bajt, mert hiszen maga Magyarország kész földadni nemesi jogait s az alkotmány sánczaiba a nem nemes osztályt befogadni, mit részint már teljesített is, s mit teljesítenie az emberiség törvényeinél fogva kell is, mikben a melléktartományok sem maradhatnak el. Ezek ellen Körösmegye képviselője utasításához alkalmazkodva előadja: mikép jelenleg még ezen kérdést eldönteni éppen a municipális jogok megtámadtatásának napi rendre hozatalával nem akarja s csak mikor az illyr ügy e pontban biztosságban lesz, ereszkedhetik a protestánsok kérdése. Vas megye képviselője pedig a protestánsokban éppen nem látja az illyris mus barátit, figyelmezteti a rendeket Z. grófra, mely tiltó statutum eltörlésével in momento megdöntené az egész illyria kártyávarát. Szerémm. ellenben az előbbiekhöz csatlakozva kívánja a prot. beocsátatását, valamint Pozsega sz. kir. város elleni azt a varasdi nézetek szempontjából. Elnök ó eljla kimondá e vitakozások folytán a határozatot, miszerint a rendek többsége marad a szerkezet mellett, vagy is a protestánsok polgári jogairól szóló indítvány ezáltal a zágrábi illyr gyűlésben megbukik.

4) A harmadik pontban kifejezett elv nyomán követ urak fentartandják az eddigi gyakorlatot a levelezések érdekében, miszerint a magyar törvényhatóságok, kormányés törvényszékek az 1844: 2 törvény nyomán, mely az 1805ki municipális statutumra van alapítva, ezen melléktartományi hatóságokkal ezentúl és latin nyelven fognak levelezni; s ha ő felségének előgondoskodása, miszerint az alkotandó törvényeket columnaliter magyar is latin nyelven szerkesztendő s írni alá, a rendek által megtámadtatnék, követurak azt minden erejükkel védjék s gyámolítsák. Egy hangulag elfogadtatott.

5) Azon esetben, ha a magyar nyelv az akademiák és gymnasiumokra kiterjesztetnék, ezt követurak a melléktartományi tanuló-intézetekre, hol saját nemzetiség van, meg ne engedjék alkalmaztatni. Elfogadtatott.

6) Hogy azonban az alkotványilag testvéresült magyar nemzet iránt a rr. atyafiságos szeretetüket bebizonyítsák, követuraknak ezennel meghagyatik, hogy — habár hat esztendőig enged a törvény készületi időt, ok ezen időtől elállva, nyilvános országgyűlési előadásaikat már ezen hongyülés folytán magyar nyelven terjeszszék elő. Elfogadtatott.

7) Követ uraknak a mult országgyűlésről jelentésből kitűnő, mikép az unitáriusok bevételé s az izraelitáknak nyújtandó több polgári jogról szóló törvényjavaslatban mindkét tábla megegyezvén, szentesítés végett ő felségéhez terjesztetett; minthogy ezen törvényjavaslat, meny nyiben e melléktartományokra is kiterjesztetnék, ezek municipális jogait sértené, az ellen követ urak a tartományi rendek által legfelsőbb helyre benyújtott remonstratio alapelvei szerint intézendik eljárásukat. Elfogadtatott.

8) Ellenben követurak mindenképen oda fognak munkálni, hogy a vallási átmenetről szóló 1844ki törvény a g. nem egyesült hitűekre is kiterjesztessék, mint kik ezen melléktartományokban s egyebütt a magyar korona alatt valódi polgári jogokkal bírnak. Ezen pont folytán egy absentista indítványozá: miszerint a kívánt g. n. egyesült hitfelekezetű synodus megtartása sürgettesék; de indítványa pártoltatásra márcsak azért sem talált, mert magyar embert képvisel a tartományi gyűlésben.

9) Miként a közelebb lefolyt országgyűlésen, ugy e most megnyitandón is követ urak oda fognak törekedni, hogy ő felsége a bevezető czimben Magyarország után azzal Horvát- Dalmát- és Szlavonországokat nevezni mellőztassék; nemkülönben az Alsó Szlavon-

ni a nevezetet historiai, diplomatikai s törvényes okoknál fogva a törvénykönyvbe bevezetni igyekezzenek.

10) Minthogy a szlavonai megyék sérelmei s kívánatai a mult országgyűlés alatt — ezen melléktartományok országgyűlési ususa, s a két tartomány közti municipális kapocs ellenére — a magyar megyékéi közé soroztattak: követurak igyekezni fognak e tekintetben is az ősi municipális gyakorlatot visszaállítani, s ezen újítás minden ismétlési esetében a báni conferentiában czélszerű tanácskozásokban állapotjanak meg a teendők iránt. E tartományok itélőmestere pedig a szlavonai megyék köveit fölkéri, hogy sérelmeik s kívánataikat idején neki — t. i. a protonotariusnak — adják át, s ezen fölkérésről ugy a bánhelytettest, mint a tartományi köveket értesíteni fogja. — B — n kerületi táblai elnök javaslatára ehez még adalékképen azt tétetni javasla, hogy a sérelmek és kívánatok átadására Bukkari kerület képviselője is szólíttassanak fel, mi szinte elfogadtatott.

11) Minden kétségen kívül van, hogy alsó Szlavonia a török becsapás előtt ugyanazon municipális jogok élvezetében volt, mellyekben ma Horvátországot látjuk: ha tehát a szlavonai kövek ezen országgyűlésen indítványba hoznák, hogy a horvát municipális jogok használásába visszahelyeztessenek, ezen indítványukat a horvátországi kövek mindenképen pártoladják s elősegítik.

12) Követurak gondoskodnak arról is, hogy az országgyűlési naplóba foglalandó névjegyzéken a melléktartományok főispánjai az ősi szokáshoz szerintezen Horvát- és Szlavon tartományok főispánjai czímetet alatt neveztesse. Elfogadtatott.

13) Nem engedendik meg követ urak, hogy a horvát porták a magyarokkal összekevertessenek, minthogy az elsők rectificálóját a tartományi gyűlés teendői közé tartozik; kinyilatkoztatandják tovább, mikép a melléktartományokban végbevitt összeírás mását a nádornak csupán tudomás végett nyújtják be. Elfogadtatott.

14) A francia háborúk alatt behozott, s a katonai hatalom által azontul is szedett parti adót (pensum ripaticum) máskép kazuksa név alatt ismert pénzszedés megszüntetését, mint a kereskedés haladásával ellenkezőt követurak sürgetni fogják. Elfogadtatott.

15) Minthogy az országgyűlésileg megállapított, de még királyi megegyezéstől föltételezett Luizaut megváltása a kereskedési közlekedésnek egyik fő emeltyűjét teszi: ennélfogva követurak annak megváltását továbbra is sürgetendik s egyszersmind kívánják, hogy egy vonal Kraljevicza (Porto Ré) felé vezettessék; kívánadják tovább, hogy azon utak mellett lakosok azok újítása s javításánál szerföltött ne terheltesse; e miatt kövek javaslatba hozadják: miszerint ha ezen lakosok köz munkai illetőségüket leszolgálták, csak rendkívülieg alkalmaztassanak további munkára, s bizonyos napi bérral jutalmaztassanak. Elfogadtatott.

16) A József és Karolina-utvonatok közti térnek a katonai hatóság alóli kivételét, ugy a varasdi generalatus és Czirkvena mezőváros bekebelesítését követ urak a mult országgyűlési utasítások nyomán továbbra is sürgetendik s kívánadják: hogy addig is, mig ez megtörténék, a katonai vidékek beszögellésének határai, mellyek Körösmegyét ketté szegve, ennek igazgatását hátráltatja, egy vegyes küldöttség által vizsgáltassanak meg. Elfogadtatott.

17) Minthogy az 1548: 29; 1635: 43; és 1715: 122 törvények az ottani lakosoknak a tengeri sóval szabad kereskedést megengedik, ennélfogva egy, már a mult országgyűlésről sürgetett ez érdembeni leirat eszközöltessék s ha ebben cél nem éretnek, követurak legalább azt eszközöljék ki, miszerint ezen tengeri só ára a szegniai só árához illesztessék. Elfogadtatott.

18) Habár a kamarai hatóság által gyakorolt contraband-szedési eljárás megszüntetését az országgyűlés sürgette is; mind a mellett ez egy a mult hongyüléshez eresztett leirat által továbbra is megerősített s e miatt ezen eljárásnak megsemmisítését, mint melly törvényen nem alapszik, s nagy terhekkel van összekapcsolva, postulatum alakjában fogják a követet sürgetni s odamunkálni: hogy Zágrábmegyében az 1715: 90 törvény ellenére megszaporított harminczad helyek érvényes mennyiségükre vitessenek vissza. Elfogadtatott.

19) Követurak sürgetni fogják az 1830: 5. törvénynek teljesedésbe vételét Dalmatia bekebelesítése érdekében.

20) Minthogy ezen tartományok joga a tengerpartira, s Fiume városra számtalan oklevélből kitetszenék, ennek következtében ama jogot, ha kérdésbe hozatnék, követurak védenek s kieszközlendik, hogy a tengerparti, s Fiume városi minden peres ügy a báni táblára fölebbeztessék. Mindkét pont elfogadtatott.

21) Minthogy a csódtörvények a báni tábla mellőztével a törvény által a pesti fő váltótörvényszékre rendeltetnek fölebbeztetni, holott az első folyamodásu törvény-

szék illetéke szerint ezek is ezen melléktartományokban a báni táblához lennének utasítandók; s minthogy tovább ezen tartományoknak már mult országgyűlésről tett ez oldalról kívánataik mind ez időkig sem teljesítettek: ennek következtében ezen tárgy a törvényszékek rendezési kérdésében sürgettesék. (Folyt. köv.)

KÜLFÖLD.

PORTUGÁLIA. Lissabonból a tudósítások oct. 25-keig terjednek. Épen egy miniszterváltozás előestvéjén álltak, miután Fonseca Magelhaes megbízatást nyert a királynőtől egy justemilieu párti kabinet-alakításra, akadályoztatásul a cabralisták mintegy bizonyos győzelmőknek a közelgő cortesválasztásoknál. Palmella herceg több kihallgatásban részesült a királynőnél. Lissabon nyugalmas volt, mindazáltal legnagyobb inség uralkodott a szegényebb néposztályok közt.

Octob. 30káróli hírek szerint a miniszterség-alakítás körüli kétség s ingadozás még folyvást tart. Rodrigo de Fonseca Magelhaes t. i. kire az új kabinet összeállítása bízott, ezt tenni mindeddig képes nem vala. Cabralisták és septembristák még mindig élesen állnak egymással szemközt. E közben a királyi pár is több kellemetlen jelenetnek látja magát kitétetve. Ferdinand király (Coburgh fia) Albert rokonától Angliából legközelebb panaszokkal illeteték főleg azért, hogy a portugál ügyek elintézésére ajánlott angol közbejárulás oly késlekedőleg fogadtatott. Ellenkezőt látszik mutatni azon körülmény, miszerint Varennes a lissaboni udvarnál francia, s Ayllon spanyol követek, mint hire van, elbocsátatásukat kérék állítván, hogy az angol befolyással jelenlétük többé össze nem fér.

SPANYOLORSZÁG. Oct. 28kai madridi lapok halálát jelentik Maroto tábornoknak, a bergaraiszerződés elhíresült indítójának. Elhunyt pedig Santiagóban Chiliben, hol családérdek miatt tartózkodott.

Valladolidban a kir. palotát hallomás szerint kijavítani s Francisco de Paula lakául rendezni szándékoznak. — Sottomayor hg statusminiszterre kinevezetése általános tetszésre talált. Hasonló lépések általa mérsékelt párt valamennyi töredéke lesz a mostani miniszterségben képviseltetve. A királynő s király az igaz nem gyakran, mégis néhányszor nyilvánosan mutatkoztak. Ez nagyon tetszett a közönségnek, melly azt ohajtja, hogy béke uralkodjék a palotában.

ANGLIA. Rosz kilátások a közelgő télre! A london — éjszaknyugati vasutól máris 2500 munkást bocsátottak el s még sokkal nagyobb számnak készülnek felmondani. Oct. 30kán egy vállalkozó a greatwesterni vonalon 1400 embernek adott bucsulevelet. Lancashireben a megkezdet építések majd mind megszüntetvék s eddigelő már 10 ezer embernél több bocsátatott el. Egészen számíthatni, hogy a legközelebb télen, nem tekintve a kenyértelen gyármunkásokat, 150 ezer eddig a vasutnál foglalkodott embernek vagy szegényi adó által vagy fosztogatás útján kell táplálkozni.

Punch gunyolap a mostani pénzkrisist köv. képen teszi meg: Johnbull egy vagyonos bérlő alakjában egy, testességéhez képest igen szűk törvénynyíláson iparkodik általferni s kelepcében marad, mig egy diühöngő bika — a páni félelem — bős haragja egész kitorésével sarkon üldözi őt. Tehát „Johnbull a csapdában.“ A szorongatott férfit elött Peel Róbert áll s kiált feléje: „Türelem csak, uram türelem! hisz e csupán pillanatnyi zavar.“ „Oh igen!, válaszol Johnbull, ön könnyen beszél, ki mindenütt keresztül törhet. — Egy másik képen Punch, a pénzhány ábrázolásul, minden adásvevést az eredeti csereberéhez vezet vissza. Egy hölgy kérdi a divatárus boltban: „mi ára egy rófnak e kelméből?“ A boltsegéd válaszol: „másképp ezüst kanál.“ A hölgy szolgálójához: „add ide ezüstkosaramat!“ — A bankok sülyedő állapotán most részvényszaporítással vagy részvény-összegeken fölüli befizetésekkel iparkodnak segíteni.

A Times figyelmeztet azon veszélyekre, mellyekkel a brit fővárost a közelgő epimirigy fenyegeti s panaszt emel olytén rendszabályok elhanyaglása miatt, mellyek London egészségállapotát jobbra fordíthatnák. „Londonnak — írja a Times — most 2 millió lakosa van, kik paloták vagy viskókban laknak, s ezen lakások tisztaság, térség s mindenre nézve, mi az egészséghez tartozik, oly különbözők, mint lakóik társadalmi helyzete. Belgrave square és Bethnal Green két sarka az új polgárisulásnak. A külvárosokban ittott egy főzélék-kert létezik; de a város belsejében, néhány nagyparkot kivéve, mellyek nélkül London levegője épenséggel megmirigyésülne, házon ház áll s minél jobban a központ felé közelgünk, annál nagyobb egyegy négszög láb ára. Itt tehát az egészségi szükségletek érdekében mitsem tehetni, kereskedés és fényűzés elnyelnek mindent. Ezen szemlélet rémüléssel tölti el a lelket arragondolva, hogy tán rövid időn epimirigy látogathat meg. Már

most a' halomás Londonban 35 életévtől kezdve 45 per- centtel nagyobb, mint Dorsetshireben. Néhány különös o- kon kívül, mint péld. pályinkavás, késő virasztás, melyek minden nagy városban találhatók, az épen közrebocsátott fővárosi állapot-jelentés felhozza névszerint a' szoros egy- üttlakást, vízhiányt, a' döglött állatok 's rothadó növények el nem takarítását, valamint a' csalajesatornák rosz alkotá- sát, melyek a' naponkint oda hullasztott 's már rothadó tár- gyakat kellőleg el nem vezeték. Ennélfogva nagyon szomor- ru, hogy a' városokban egészség-javítást illető bill, szer- fölött aprólékos okok miatt, a' mult parlamentben létre nem jöhetett. Állitnak bizottságokat, terveznek billeteket, kihall- gatnak tanukat, irnak tudósításokat, főznek terveket, de nem történik semmi. Álljon csak valaki egyszer Hamsterd Mill vagy Greenwich végére 's nézze a' sűrű pára-tömeget, mely a' város fölött csügg 's melynek átmérője mérföldekre terjed egyenes vonalban! 'S most gondoljon ehhez egy halálhozó mérget, vegyülten e' pizok 's bűz gőzszlopival. Hová a' szél fordul, ott a' város egy részét el fogja az so- dorni. Ezért korán kell a' rendszabályokul gondoskodni!

Bombayból a' tudósítások oct. 1jeig szólnak. Neve- zetes esemény nem történt sehol. A' főkörmányzó 's fopa- rancsnok még folyton Simlában tartózkodtak, hol u- többi a' legközelebb hónapok alatt is marad, Hardinge lord ellenben rövid időn Kalkuttába szándékszik utazni. Szin- den minden háborítatlan nyugalomban 's a' közlekedés Kurratsival teljes folyamatban van.

Cantonban a' viszálykodás angolok és chinaiak közt folyvást tart. A' brittek szemlátomást igen gyűlöletesek a' chinai köznép előtt, mi mellett a' mennyei birodalmi kor- mánynt nem lehet épen ellenséges nézetekről vádolni. Davis kormányzóknak valóban mindenre késznek kell lennie 's ő czélirányos intézkedéseket is tesz a' britt elem 's érde- ő- talmazására Cantonban erős védrékszabályokat hoznak az angolok netaláni megtámadása ellen; idegen tiszteteket fogadnak zsoldosakul a' benszülöttek fegyverbeni gyakor- lására 's erősítvényeket építenek a' part hosszában. Canton folyamán az utazás fölfelé külföldiekre nézve nagyon ve- szélyes, nemrég is két európaiat halálra sebesítettek meg a' chinaiak, kik a' partokról lődöznek vélt elleneikre. Soká- ig nem maradhat így a' dolog, „előbb utóbb — ir a' bom- bayi Times, meg kell déli China hódoltatását kezdenünk 's talán a' többi Chinaét folytatnunk; ezen országot aztán, minthogy belsejében jobban van rendszerezve, könnyeb- ben is kormányozhatni.

Pénzt előteremteni, 's az előteremtettet aként hozni forgásba, hogy míg a' sebes forgalom által az érték, ha le- hetséges, számszoroztatik, e' közben ipar, kereskedés, vala- mint ezek élénkítője a' közlekedés új meg új fejlődésnek vezetessenek elibe: ez teszi mai nap a' kormányok mint nemzetek törekvéseinek egyik főágát. Nagyobb mértékben ezt azonban a' világ egyik állodalma sem mutatja Angliánál, hol szoros számítás és vállalkozási merészség leggyakrab- ban olly szerencsésen szövetkeznek, mihez képest egymást érik a' bámulásra méltó eredmények. Jelenleg papir-pénz forgásba tétele 's a' státusnak vasut-vállalatok körüli köz- vetlen részvéte foglalkodtatják leginkább a' kormányt. A' körülmények e' kettős szándék létesítésére, mondhatni, kedvezők, miután azok is, kik különben talán bármi papir- pénzszaporításnak ellene nyilatkoznának, jelenleg — az a- rany- és ezüstnek Amerikába gabnászállításért történt ki- vitele 's tetemes megfoghatkozta által e' tekintetben két- ségkivül engedékenyebbéknél fognak mutatkozni. A' forgás- ba teendő papirpénz egy font sterling értékű bankjegyekből álland, mi által, mint remélhető, egyfelől a' forgásban levő arany- és ezüst nagy része lassanként visszafolyand

a' bank táraiba, más részről meg a' bankhoz újabb időben szo- kottnál nagyobb mértékben ismételve intézett arany- 's e- züst utáni követelések alább hagyandnak.—Mi a' vasut- vállalatok körül kormányilag szándéklott beavatkozást, 's részvételt illeti, errenézve máris számos adat gyűjtetett; 's mint mondatik, maga Russell lord ez ügyben ismételve ér- tekezett Rothschild és Houdson urakkal.

A' politikai vagy baráti rokonszeny-szülte lakomák közöl megemlítendőek itt: Dalhousi gróf keletindiai új főkor- mányzó részére a' keletindiai társaság igazgatósága által rendezett (150 terítéssel) hol Tucker, a' társaság mostani elnökén kívül, Russell lord, Auckland gr. (volt főkörmány- zó) Macaulay tárnok 's több miniszter is valának jelen. Az ünnepelt új főkörmányzó, midőn a' hozzá intézett áldomá- sokra válaszolna, kijelenté az iránti reményét, miszerint India békés fölvirágzása ügyében történendő törekvései siker nélkül nem maradandnak.—Másik, említésre méltó közébéd, Roebuck volt radical követ tiszteletére rendezte- ték; ez alkalommal az ünnepelt művészileg készült szek- rénykével (benne 500 db souveraigne arany) ajándékozta- tott meg véleményrokoni által azon nyilatkozat kíséreté- ben, miszerint mindez a' megtisztelt exkóvet parlamenti ér- demei iránt nyilatkozó közelismerés tanujelül tekintendő.

Azon rokon tag, kinek halála következtében az ud- var néhány nap óta gyászt visel, Mensdorf Hugo gr. Mens- dorf Pauly fia, ki az ausztriai hadseregnél mint könnyű lo- vassági ezredes, élte 42 évében meghalt.

FRANCZIAORSZÁG. A' hadminiszter körlevelet in- tézett a' megyekormányzókhöz közöltetésül a' községekkel. A' körlevél Oran tartományba kivándorlásra hívja fel a' francziákat.

Aumale hercegnőt Algirba utaztakor a' francia és belga királynő egész Orleansig kísérik. A' fiatal Condé herceg is követi anyját Algirba. Az ottani lakosok ünnepé- lyes fogadást készítenek a' hercegnő számára 's a' nyilvános megüdvöztetés költségeit aláírások útján fődözik.

A' fegyházakban most gyakran előforduló vétség a' felügyelők elleni megtámadások. Midőn Melunben egy holta- iglan elítélt gyilkostól fegyrendi vétség miatt nemrég bi- zonyos csekélységet elvonának, ez annyira fölbőszíté őt azon műhelybeli felügyelő ellen, melyben mint faesztérgá- lyos dolgozott, hogy egy ollóval fegyverzetten a' felügyelő- re rohanván, nevezett eszközt következő szavakkal döfte annak testébe: „életemben csak kétszer haragudtam. Elő- szőr midőn feleségemet másodszor midőn ezt öltem meg.“ A' műhelyfelügyelő, kit különben szelid jellemű embernek ismertek, azon pillanatban halva volt.

A' belügyminiszter által tett indítvány következtében legközelebb királyi rendelvénny boesáttatott köze, mihez- képest a' központi dolog- és fogházak ujjlag rendezendő felügyelő bizottságok alá lesznek vetendők. E' bizottság el- nöke az illető megyei kormányzó (préfet), tagjai: a' kir. ítélő szék első elnöke, a' főügyész, a' megyebeli polgári törvény- szék elnöke, a' királyi ügyvéd, a' megye 's kerületi tanács- ból két két egyed (ez utóbbiak 3 évre terjedő miniszteri kinevezés következtében). Ezen bizottságok örködendek a' foglyok erkölcsi, vallásos neveltetésök, valamint elemi képeztetésök fölött; illetőleg pedig az egészségi állapot, há- zi fegy, a' fölállalt munkák körüli szerződésök 's napi bé- rek vizsgálat alá vétel, mint szinte a' szükségesegeknek talált javítások teendik a' bizottságok őrfigyelmének főtárgyait. Ismét egy új lépés tehát a' tévedt embertársak ügye 's ál- lásának gyökeres javítására.

SCHWEIZ. A' számos évi szövetségi kancellár Amrhyn, luzerni születés, elboesáttatását kérte 's csak ha- mar meg is nyerte. Folyamodása okaul állitá: mikép nem

engedi meg érzése, hogy a' végrehajtási határozatot szülő- földé ellen aláírja. — A' szövetség-gyűlés az isméretes végrehajtás költségüül előlegesen 2 millió schw. franknyi hitelt állapított meg. — Waadt kantonban az ottani 160 ál- gyu közül 75öt vontak elő, 59 telepben készítették föl in- dulóra. —

Azon szárnyaló hír, mintha Ausztria és Franciaor- szági fegyveres erővel avatkoznának a' schweizi ügyekbe, tökéletesen valótlan; eleinte legalább magokra hagyják a' schweiziakat. A' szövetséggyűlés, miután végrehajtási ha- tározatát csakugyan kimondotta már, az ellenségeskedés kezdetét ugylátszik. — A' waadtiak és wallisiak közti állítólagos öszszecsapás nem valósult. El- lenben egy osztály urni Müller kapitány vezérlete alatt Tes- sin kantonba rohan 's a' gothardi kolostor és Airolo hely- ség közti Bogonát elfoglalák. Indokul erre állítólag egy ur- ni vadászkatoná lövése szolgált, melyet a' tessini táborsze- mek viszonzotak. Ekép előcsapati ütközetre került a' dolog Gotthard lejtősegein, hol ugyan két urni tiszt maradt halva, de a' tessiniek Airoloig üzetek vissza. Az urniak tessini földön állapodtak meg. Az első tetteles megtámadás tehát a' külső szövetségi részéről történt.

OLASZORSZÁG. Turinban azon hír terjedvén el hirtelen, miszerint a' piemonti hírlap fontos közigazgatási javítások 's reformokat foglal magában, a' polgárok öszszes osztályait nagy öröm lepé el 's a' városban csak hálálkodást 's vigadozást lehet tapasztalni. Minthogy még az nap (nov. 1jén) időrovidség miatt semmi ünnepélyes tanujel nem lehetett a' közhálát a' fels. uralkodó iránt kifejezni, más nap, melyen egy igen szép nyájas ószinapra hasonlag nyá- jas, csodaszép este következett, a' hatóság pompás kivilá- gitást rendezett, 's egész Turin mozgásba jövén, a' népszo- kaság az ünnepélyesen ékített utcákon késő éjjig felalá bul- lámzott. A' kivilágítás minden várakozáson fölül sikerült, rögtönözött volt ugyan, de önkéntes, általános a' város központjában úgy mint a' részeken, a' legtávolabb utcák- ban, sőt még a' szomszéd falukban is. Esti 6 órától fogva, midőn a' példátlan ünnepély kezdődött, valamennyi na- gyobb utca 's tér emberekkel teli volt 's mondhatni hogy ez órától egész éjjeli tizenegyig csak egyetlen, egyhangu 's viharos: „Éljen a' király! Éljen Károly Albert!“ volt hall- ható. Ünnepies, tiszteletteljes nyilatkozata volt ez a' nép- hálának a' király legnagyobb tényéért, mely az egész szár- diniai hazára nézve egy újabb, nevezetes korszak előjele. Az érintett közigazgatási reform valóban sok nevezetes, fontos, üdvös újítást foglal magában.

Oct. 21kei nápolyi hírek szerint Longobucco báró, a' calabriai zendülési főnökök egyike, elfogott. Kilenc társa egy vámszolnokat kerített hatalmába, tengeren el- szökhetés végett, midőn egy század királyi katona üldözé- sökre érkezett. Elkeserült küzdelem támadt a' két fél közt, de a' túlnyomó hatalomnak kénytelenek voltak amazok en- gedni. A' lázadási főnökök közül tehát csak még Romeo Andrés van hátra, kinek holléte nem tudatik. Posino báró 's ennek testvére, kik egy fölkelő csapat élin Sila erdősé- gen csatangolnak. De mit tehetnek ezek a' kormány jelen- tékes hadereje ellenében? A' zendülést tehát bevégzett- nek tekinthetni.

Oct. 28kai római levelek írják, miszerint Ferretti bi- bornok statutikár lemondását a' pápánál benyújtotta 's IX. Pius azt el is fogadta legyen. Utódaul Baluffi bibornok vagy mons. Fornari, párizsi követ jelöltetik.

Ibrahim pasa oct. 29kén Maltán keresztül francia gőzfregáton tizeneggy személyből álló kísérettel Livor- nóba érkezett. A' telet hallomásszerint Pisában akarja töl- teni. —

92ik szám.

ÉRTESÍTŐ.

1847.

Hirdetvény.

A' nagyméltóságú magyar kir. udvari kincstár rendeléséből a' megüresült váci püspökség részéről közhírré tételik: hogy alább megnevezett földesuri haszonvételek, melyek iránt a' szerződésök a' következő 1848dik eszt. martius hónap utolsó napján megszünendek, kivévén az 1só helyen ál- ló haszonvételt, mely iránti szerződés t. i. ugyanazon eszt. szent György napján fog megszünni a' mondott 1848dik eszt. aprilis 1só 's illetőleg 24d. napjától számítandó há- rom egymásután következő esztendőre fo- lyó 1847ik eszt. november 27én délelőtt 10 órakor Vácson az igazgatói épületben levő uradalmi irodában felsőbb jóváhagyás fen- tartása mellett tartandó árverés után ujo- nan hérbé adandók lesznek jelesül:

1sözr: Verőcze helységbe keblezett

koresma, az aprólékos kereskedés szabad gyakorlásával.

2or Ugyanazon helység határában fek- vő Lócs oldali kőbánya.

3or Ugyanott helyzetett magyar-má- lyi kőbánya.

4er Veresegyház helységben levő kö- zös mészárszék.

5ör Szada helységben levő szinte kö- zös mészárszék.

Bérleti kívánók a' fenebb kitétt hely- re 's időre a' szokott száztól számítandó tíz kamatos bánatpénzsekkel és biztosítékuul le- kötendő értékeikről szóló hiteles bizonyít- ványokkal ellátva azon megjegyzéssel hi- vatnak meg: hogy a' bérfeltételek Vácson az igazgatói hivatalnál árverés előtt is bár- mikor megtekinthetők, és hogy a' megígért árak és bánatpénzek is kész ezüst pénzben lesznek leteendőek. 1-3

*Hirdetés. N. Kún-Turkevi városa előjárói által közhírré tételik, hogy E c s e g és Kőrsziget árendás pusztán 17, harminez 's negyven sz-keres tiszta jó gyp- és

gazos széna-boglyái eladandók, melyeket a' megvevők ott helyben — hol több juhudáj és marha-ólak vagynak — felétehetik, téli legelő is adatik a' jövő eszt. aprilis 1só napjáig. — 3-3

Emich Gusztáv

könyvkereskedésében 's általa minden hiteles könyvtárnál megszerezhető *Balasházy János* m. t. t. rendes tag által szerzett

Politikai és statusgazdasági nézetek

czimű munkának két első fülete u. m. I F ü z e t. A' megyei, királyi, városi, és szabadalmas kerületi adókezelése javításáról vagyis katasztrálás egyszerű módjáról, miszerint a' porták költséges öszszeszeresai nélkülöz-

hetők, 's az élénkebb pénzfogalom által igé- nyelt telekkönyvek pótolva lennének.

II. F ü z e t. A' nemzet vagyonának gya- rapításáról tenyészési dolgaiknak törvényes szabályoztatása által.

Ára e' két füzetnek egy kötetben 1 ft. pp.

Tíz példány vevoje egyet ingyen nyerend. Ily móddal megszerezhetők Debreczen- ben is a' könyvnyomda művezetője Tóth En- drénél mint szente Telegdy és Csáthy Lajos könyvtáros uraknál.

A' munkák czimej is bizonyítják érdekes- ségöket 's korszerűségöket. 3-3

Hirdetvény.

O. cs. 's ap. kir. felsége a' viravai kir. hi- vatalnál, sómásamesteri állomást 300 fnyi évi díjjal, szabad lakással, 150 font sójárán-

dósággal, és 300 fnyi biztosítéki pénzzel, nemkülönbén mászáshivatalt 200 fnyi évi fi- zetéssel, szabad lakással, 100 font sójárulék- kal és 200 fnyi cautionnal legkegyelmeseb- ben, ujon rendszeresíteni méltóztatott. 1-2